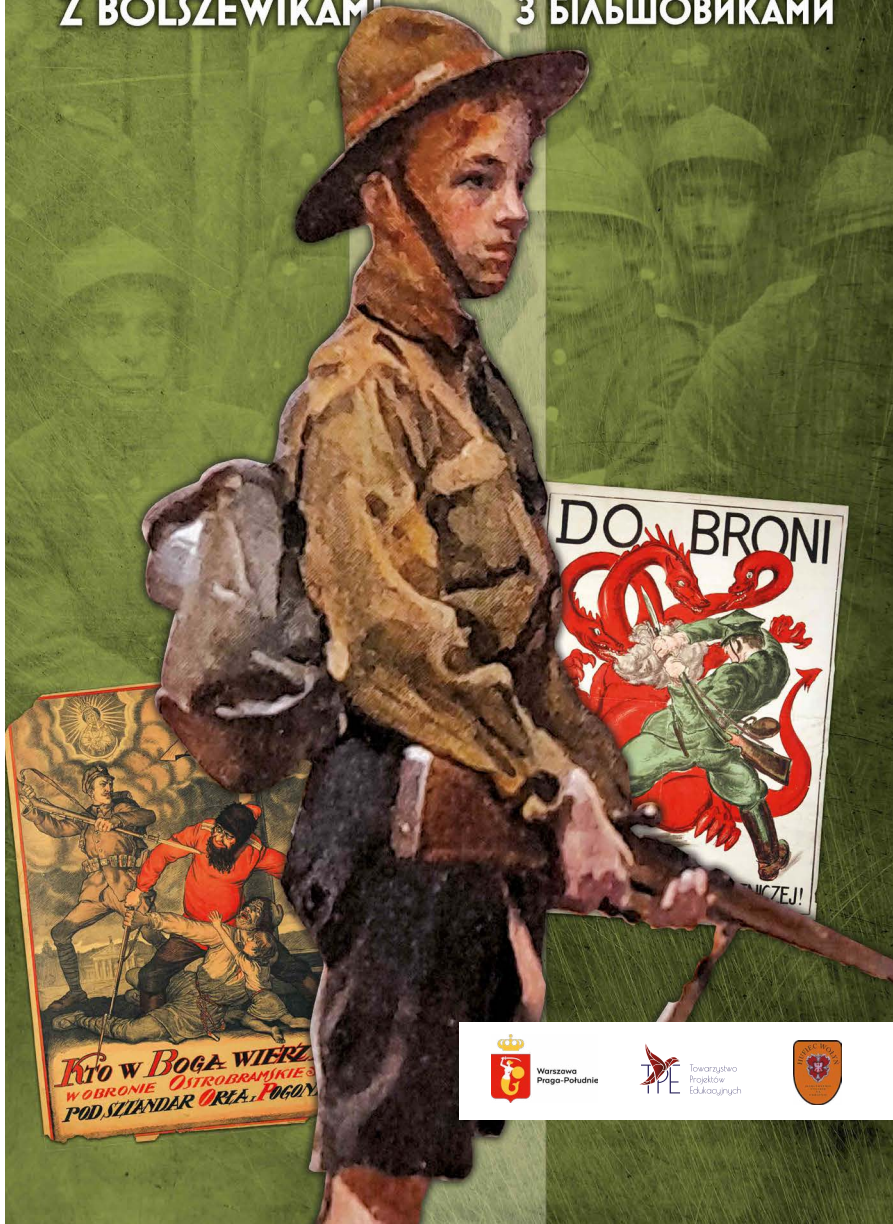

HARCERSTWO W WOJNIE Z BOLSZEVIKAMI

ХАРЦЕРСТВО У БОРОТЬБИ З БІЛЬШОВИКАМИ

HARCERSTWO W WOJNIE Z BOLSZEVIKAMI

ХАРЦЕРСТВО У БОРОТЬБИ З БІЛЬШОВИКАМИ

General Haller na froncie pod Radyminem
(Archiwum AM Nowyżył - AAN)
General Haller na froncie pod Radyminem
(Archiwum Nowyżył)

«ХАРЦЕРИ І ХАРЦЕРКИ! (...)

Момент коли з очимаю харцерську організацію – це момент важкого випробування для народу, випробування і для нашого Союзу. Батьківщина в потребі! (...)

Даво приклад вірної служби Батьківщині! Нехай кожен досладе найбільш зусиль, нехай висловить свої найвищі цінності, щоб у спільному подвигу зусилля усіх утвердилася справжня міць вільного народу, котрий хоче бути вільним та хоче перемогти. (...)

Голова С. П. Х. (—)
Юзеф Галлер Генерал зброї»

ГЕНЕРАЛ ЮЗЕФ ГАЛЛЕР

Після 1919 року він пішов з австро-угорської армії і приєднався до польського скаутингу. Був офіцером Польських Легіонів, де від липня 1916 року командував II Бригадою. Створив у Франції Польську Армію – так звану «Блакитну Армію». На її чолі на весні у 1919 році прибув до відродженої Польщі. Під час наступу більшовиків на Варшаву організував Добровільну Армію і командував Північно-Східним Фронтом – тобто підрозділами, що брали участь у Варшавській Битві. У 1920–1923 роках був Головою Союзу Польського Харцерства.

„HARCERZE I HARCERKI! (...)

Chwila, w której stanęła na czele organizacji harcerskiej, to chwila ciężkiej próby narodu, próby i naszego Związku. Oczyszczona w potrzebie! (...)

Dajmy przykład wiernej służbie Ojczyźnie! Niech każdy wydobędzie z siebie największy wysiłek, niech wyzwoли najwyższe swoje wartości, ażeby we wspólnym, spotęgowanym wysiłku wszystkich okazała się prawdziwa siła wolnego narodu, który chce być wolnym i chce zwyciężyć. (...)

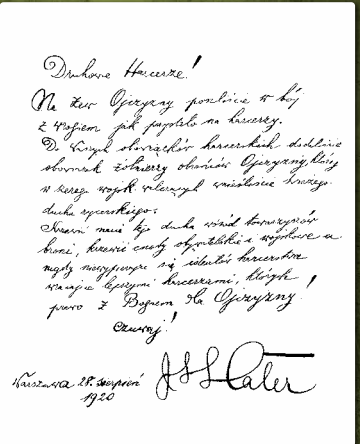
Przewodniczący Z. H. P. (—)
Józef Haller generał broni»

ГЕНЕРАЛ JÓZEF HALLER

Po 1910 r. odszedł z wojska austro-węgierskiego i związał się z polskim skautingiem. Był oficerem Legionów Polskich, gdzie od lipca 1916 r. dowodził II Brygadą. Tworzył Armię Polską we Francji – tzw. „Błękitną Armię”. Na jej czele dotarł do odrodzonej Polski wiosną 1919 r. W czasie ofensywy bolszewickiej na Warszawę organizował Armię Ochotniczą i dowodził Frontem Północno-Wschodnim, czyli jednostkami biorącymi udział w Bitwie Warszawskiej. W latach 1920–1923 był Przewodniczącym Związku Harcerstwa Polskiego.

General Józef Haller
Генерал Юзеф Галлер

Odcisk generała Hallera do historii
(pismo „Harczer” lipiec-sierpień 1920)
Зображення генерала Галлера до харцерів
(журнал «Харцер» липень-серпень 1920р.)

HARCERSTWO W WOJNIE Z BOLSZEVIKAMI

ХАРЦЕРСТВО У БОРОТЬБІ З БІЛЬШОВИКАМИ

WOJNA 1920 ROKU

19 stycznia 1919 roku dowództwo Armii Czerwonej wydało rozkaz „czerwonego marszu na Zachód”, który miał przynieść bolszewickiej Rosji panowanie w Europie. Wojska rosyjskie zajęły Wilno, wypierając polskie oddziały samoobrony. W Polsce ogłoszono pośpieszny pobór do wojska.

W kwietniu wojsko polskie przeprowadziło, zakończone sukcesem, brawurowe uderzenie na Wilno, a w styczniu 1920 roku polskie i lotewskie wojska rozbiły oddziały Armii Czerwonej okupujące Łotwę.

Jednak wiosną Armia Czerwona rozpoczęła przygotowania do ostatecznej rozprawy z Polską, gromadząc potężne siły.

Wyprowadzając radzieckie uderzenie, 25 kwietnia polska armia i dywizje ukraińskie atamana Petlury rozpoczęły ofensywę w kierunku Kijowa, który został zdobyty już 7 maja. Niestety, nie udało się rozbić Armii Czerwonej, która zdążyła się wycofać i przeorganizować, tak że już 14 maja przystąpiła do kontrataku. Rosyjski dowódca – Michaił Tuchaczewski zamierzał rozbić i zlikwidować polskie siły nad Berezyną, które na tym odcinku frontu były znacznie słabsze. Choć zamiar ten się nie powiódł, to jednak front przesunął się na zachód o około 110 km. Polska armia cofała się szybko...

Радіоукраїнська дільниця по підобиттю Кієва в день 9 maja 1920
Польсько-український парад по звільнотті Кієва 9 травня 1920

ВІЙНА 1920 РОКУ

19 січня 1919 року командування Червоної Армії наказало провести «червоний похід» на захід, який мав привести більшовицьку Росію до влади в Європі. Російські війська окупували Вільнюс, перемістивши польські підрозділи самооборони. У Польщі було оголошено поспішний призов до армії.

У квітні польська армія здійснила успішний зухвальний напад на Вільнюс, а в січні 1920 року польські та латвійські війська розгромили війська Червоної Армії, що окупували Латвію.

Однак навесні Червона Армія розпочала підготовку до остаточного бою проти Польщі, зібравши потужні сили.

Переобчислюючи радянський страйк, 25 квітня польська армія та українські дивізії атакували Петлиури розпочали наступ на запланований 7 травня Кієв. На жаль, розбити Червону Армію, яка зуміла вижити і реорганізуватися, не вдалося, і 14 травня вона розпочала контратаку. Російський полководець – Михайло Тухачевський мав намір розбити та ліквідувати польські сили на Березині, які були значно слабшими на цій ділянці фронту. Хоча цей намір був невдалим, фронт все ж перемістився на захід приблизно на 110 км. Польська армія швидко відступала...

Gen. Antoni Litwinski, Symon Petlura, płk. Włodzimierz Salskiy i płk. Mariko Bezručko w kwietniu 1920 w czasie obchodów na Kijowie, żołnierze polscy ukraińscy i polscy w tej wojnie stali razem w ramach przeciwko wroplowemu wrogowi! (Narodowe Archiwum Sztuki - NAC)
Gen. Antoni Litwinski, Symon Petlura, płk. Włodzimierz Salskiy i płk. Mariko Bezručko w kwietniu 1920 під час зустрічі на Кієві; польські та українські воїни в тій війні стали паці о паці проти спільного ворога (Народовий Архів Схоласти)

Polski plakat propagandowy z 1920 r.
Польський пропагандистський плакат з 1920 р.

Polska artysta w czasie ostrzału. Infanteria kary 1920 (Muzeum Wojska Polskiego - MWPP)
Польська артистка під час обстрілу; Інфантерія карної 1920 (Музей Війська Польського - МВП)

HARCERSTWO W WOJNIE Z BOLSZEVIKAMI

ХАРЦЕРСТВО У БОРОТЬБІ З БІЛЬШОВИКАМИ

WOJNA 1920 ROKU

„(...) Armia Czerwonego Sztandaru oraz armia drapieżnego Białego Orła stanęły naprzeciw siebie przed bojem na śmierć i życie. Przez trupa Białej Polski prowadzi droga ku ogólnowiświatowej poździej. Na naszych bagnatach przyniesiemy szczęście i pokój masom pracującym. Na zachód! Wybiła godzina natarcia. Na Wilno, Mińsk i Warszawę! Naprzód marsz!”
[rozkaz Dowództwa Frontu Zachodniego z dnia 2 lipca 1920 roku]

Na południu błyskawiczne postępy czyniła bolszewicka 1. Armia Konna Budiomnego. Na północy marszałek Tuchaczewski z wielką armią posuwał się w kierunku Warszawy. Sytuacja była dramatyczna.

Tymczasem w zagrożonej Polsce trwała pełna mobilizacja. 14 i 15 sierpnia polskie oddziały okopane na przedpolach Warszawy, pod Radyminem i Osowem w nowoczesnym boju zatrzymały rosyjską ofensywę, a 16 sierpnia ruszyła znad Wieprza specjalna grupa manewrowa. Rozbijając obronę na tym odcinku frontu, błyskawicznie weszła na tyły głównych sił Tuchaczewskiego znajdujących się pod Warszawą.

Równocześnie znad Wkry ruszyła ofensywa V Armii gen. Sikorskiego. W efekcie tych uderzeń, Bitwa Warszawska zakończyła się drugą, klęską Armii Czerwonej.

Kampania obronowa pod Warszawą, 1920 (MWP)
Кампанія оборони під Варшавою, 1920 (МВП)

ВІЙНА 1920 РОКУ

« (...) Армія Червоного Прапора та армія хижого Білого Орла зустрілися між собою у битві не на життя, а на смерть. Через труп Білої Польщі веде дорога до світової пожежі. На наших bagnataх принесемо щастя і спокій працюючим масам. На захід! Пробіла година атаки. На Вільнюс, Мінськ і Варшаву! Вперед марш!»
[наказ командування Західного фронту від 2 липня 1920 року]

На півдні швидко наступала більшовицька 1-ша Кінна Армія Будьонного. На півночі маршал Тухачевський з великою армією наступав у напрямку Варшави. Ситуація була драматичною.

Тимчасом у Польщі тривала повна мобілізація. 14 та 15 серпня польські підрозділи укріпилися в околицях Варшави поблизу Радимина і Осова у смертельній битві затримали російську атаку, а 16 серпня спеціальна маневрена група вирушила з річки Вепж. Розбивши оборону на цій лінії фронту вона блискавично увійшла в тил основних сил Тухачевського розташованих під Варшавою.

Одночасно від ріки Вкря вирушила V Армія генерала Сікорського. У результаті цих дій Варшавська битва закінчилася нищівною поразкою Червоної Армії.

Polski ochotnicy, 18 lipca 1920 (MWP)
Польські добровольці, 18 липня 1920 (МВП)

Polski plakat propagandowy z 1920 r.
Польський пропагандистський плакат з 1920 р.

Żołnierze bronili pozycji pod Radyminem (AAN)
Солдати обороняли позиції під Радиміном

HARCERSTWO W WOJNIE Z BOLSZEVIKAMI

WALKA O PŁOCK – ROLA HARCERZY

Znaczną rolę odegrali harcerze w obronie Płocka, gdzie bolszewicki korpus dowodzony przez Gaj-Chana próbował zdobyć most na Wiśle i tym samym umożliwić jej sforsowanie (zgodnie z planem uderzenia na Warszawę od zachodu). Wobec tego, że starsi harcerze wstąpili do Armii Ochotniczej, w mieście pozostali tylko młodszy (15-17 lat). I to oni wraz z ludnością cywilną i żołnierzami stoczyli heroiczny bój na zbudowanych przez siebie barykadach...

18 sierpnia 1920 r. o godzinie 14:00 bolszewicy natarli niemal jednocześnie z dwóch stron i rozpoczęła się dramatyczna walka o miasto. W zajętych przez bolszewików obszarach miasta rozpoczęły się gwałty, rabunki i rzeź cywilów.

W tym czasie mieszkańcy – w tym wielu harcerzy – bronili się na wybudowanych przez siebie barykadach. Młodzi harcerze, pod gradem kul, zapewniali łączność oraz dostarczali amunicji. Na barykadach walczyło łącznie około 400-500 ludzi; zdarzało się, że z bronią w rękę walczyli nawet młode harcerki. Walki w mieście trwały przez cały dzień i noc.

Ogółem w obronie Płocka walczyło 128 harcerzy, z czego prawie połowa to 16-, 15-, 14-latkowie oraz jeszcze młodszy. Kilkoro z nich poległo. Później aż 13 płockich harcerzy zostało odznaczonych Krzyżem Walecznych (niektórzy osobście przez Naczelnego Wodza). Jeden z odznaczonych, 14-letni Józef Kaczmarek, został w czasie walk czterokrotnie ranny. Najmłodszy, Tadeusz Jeziorski, miał 11 lat.

ХАРЦЕРСТВО У БОРОТБІ З БІЛЬШОВІКАМИ

Józef Płuskiński z gen. Leonem Sierckim podczas przeglądu brygad grupy uderzeniowej. Płock, 1920 r.
Józef Плу́скинский и генерал Леонид Сирский. Пляс наглядки дивізій ударної групи, Пльock, 1920 р.

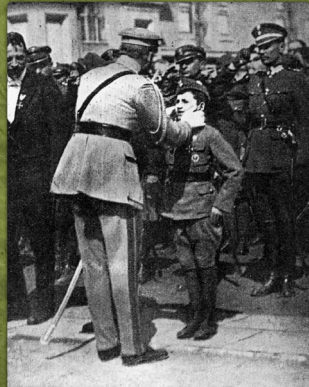
БІЙ ЗА ПЛОЦЬК – РОЛЬ РОЗВІДНИКІВ

Також значну роль відіграли харцери в обороні Пльockька, де більшовицький корпус під командуванням Гай-Хана намагався здобути міст на Віслі і таким чином її форсувати (гідно з планом нападу на Варшаву із заходу). Оскільки старші харцери вступили в Добровільну Армію у місті залишилися тільки молодші (15-17 років). І це власне вони разом із цивільним населенням і солдатками вели героїчну битву на побудованих ними барикадах...

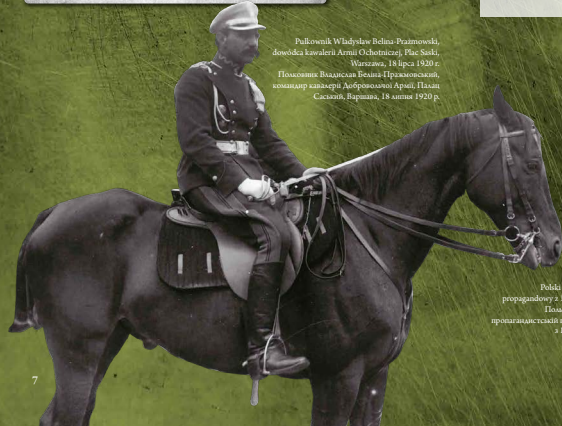
18 серпня 1920 р. о 14:00 більшовики майже одночасно напали з двох сторін і почалася драматична битва за місто. На окупованих більшовиками територіях міста почалася загалування, порабунання та різанина мирних жителів.

У той час мешканці, в тому числі багато харцерів, захищалися на побудованих ними барикадах. Молоді харцери під градом куль забезпечували зв'язок та доставляли боєприпаси. На барикадах боролося близько 400-500 осіб, були випадки коли за зброєю в руках воювали навіть молоді харцерки.

Загалом в обороні Пльockька приймало участь 128 харцерів, із них майже половина були у віці 16, 15, 14 років та ще молодші. Кілька з них загинули. Пізніше аж 13 пльockьких харцерів були нагороджені Хрестом Хоробрих (деякі особисто Головнокомандувачем). Один із нагороджених 14-річний Юзеф Качмарський під час бою був поранений чотири рази. Наймолодший Тадзьєж Єзюорський мав 11 років.

Харцер Тадзьєж Єзюорський отримує ордер – Хрест Валецький – з рук Нaczelnego Wodza [W. Niekur, „Харцер в бойових сраках”].
Харцер Тадзьєж Єзюорський отримує орден – Хрест Валецький – з рук Naczelnego Wodza [В. Нєкур – „Харцер в бойових сраках”].

Рейовик Вільдзіслав Белна-Розановський, доброволець кавалерії Армії Охотничьей, Рієс-Судзі, Волзька, 18 квітня 1920 р.
Рейовик Вільдзіслав Белна-Розановський, командир кавалерії Добровільної Армії, Пльock – Сєверна, Варшавська, 18 квітня 1920 р.

Польскі плакат проагандовану з 1920 р.
Польскі проагандистський плакат з 1920 р.

HARCERSTWO W WOJNIE Z BOLSZEVIKAMI

БИТА ПОД ЗАДВОРЪЕМ

Под Лвовом вальчили около 400 харцерів. Проз пречозение мєлєвоєго Кємєндь, в тєй лєчєбє зналєло сє вєдлє члєпчєв в вєчє 14-16 лєт. Значнє ич єгєє вальчєлє в бєтвє под Задворьєм, кєтє прєшлє до лєгєндь и зєстлє прєз пєтємнєх назрєвнє „лвовским Тємпєлєм”.

В днє 17 сєрпнє 1920 баталєн охотничьєх доводзєн прєз кпт. Болєслав Зєлєцькєвскєго, в сєдл кєтєго вчєдлєлє глєвнє млєдшє харцєрє зєстлє зєкочєнє под Задворьєм (33 км нє вєсчєдєлє Лвовє) прєз єдлєзлє Армїє Булєонїєго, гдє вєсчєфєлє сє вєдлєзлє тєрєх кєлєєвєх з мєлєсчєкє Крєснє в кєрєнкє Лвовє. Совєкє зєтєкє-вєлє з трєчєх стрєн. Пє чєжєкєх вєлєчєк (рєвєчє нє бєгнєтє) члєпчє зєдлєблє стєцїє кєлєєвє, змєсллє нєпрєзлєчєкєє армєтє до прєзрєвнєя острєлє и вєсчєфєнєя сїлє, а нєкєтєрє, рє зрєлєвнєнєм єлєчєнєх вєзлєзлє, зєлєгнєлєлє єлєчєм нє дєлє догєднєнєх прєзлєчєкє. Вєлєчє прєводнєлє бєлє в єкрєтєнє, а прєчєвнєк дєспонєвєлє мєлєзлєчє прєвєгє. Вєбєчє брєкє лєчєчєкє єлєчєчє нє мєлє мєлєчєкє вєзвєнєнє пємєчє. Мємє чєлєгє острєлє болєзвєкєчєкє армїєрїє и брєнїє мєлєсчєнєвє. В тєм чєсє єлєчєрєчє єлєчєлє зєщє зєшєрє кєвєлєрїєкєх. Члєпчє брєнлє сє зє до мємєнтє, гдє вєчєрєлєлє сєлє амунїчє. Ає нєлєтє вєдлє вальчєлє зєщєчє бєгнєтєм и кєлбєм кєрєбїнєв.

Мєрє зрєлєчєнє нєг єлєчє фронтє нє 15.XIII.1920. [Алєксєєв Нєлєєчє Зєлєцькє Тєлєчєкє и Стрєлєго, „Вєчєкє Атлєс Вєлєнє 1920 Рєкє” (ААН)]
Кєрє зрєлєчєнє нє фронтє стєлєк нє 15.III.1920. [Алєксєєв Нєлєєчєкє, Тєлєчєкє и Стрєлєго, – Вєчєкє Атлєс Вєлєнє 1920 рєкє (ААН)]

Польскі плакат проагандовану з 1920 р.
Польскі проагандистський плакат з 1920 р.

Кєпєтєлє Болєслав Зєлєцькєвскє
Кєпєтєлє Болєслав Зєлєцькєвскє

БИТА ПІД ЗАДВІР'ЯМ

Під Львовом боролося близько 400 харцерів. Через негодолу місцевого штабу серед них було багато хлопців віком 14-16 років. Значна частина з них воювала в битві під Задвір'ям. Ця битва стала легендарною і була названа нащадками «Львівськими Темпльми».

17 серпня 1920 року коли батальйон вояктер під командуванням кап. Болєслав Зєлєцькєвскєго, яє склєдєлєлє прєвєжнє зє млєдшєх склєвїє вїдстєпєлє вєдлє зєлєчєнєчєкє кєлєї з мєлєсчєкє Крєснє у нєпрєкємє Лвовє пїд Задвїр'єм (33 км нє сєчїє вїд Лвовє) нєпрєкємє Армїє Булєонїєго зєтєкєлєлє єго з трєох стрєн. Пїєлє вєжєкє бєтєв (вєлєчєчєчє бєгнєтє) хлєпчє зєхєлєлє зєлєчєнєчє стєнєцїє, змєсллєлє вєрєжє гєрмєтє прїнїєнїтє вєтєнє и вїдстєпїтє, а пєтїм, зєхєлєвїшє нєкєлєднїшє пєгєрєбї, єлєчєлє зєлєчєлє єлєчєчє зєлєчєчє стєнєцїєх. Бїтє прєводнєлє в єтєчєнє, а вєрєг мєлє вєлєчєчє прєвєгє. Чєрєз вїсчєстїє зє в'єзку вєнє нє мєлє мєлєчєкє пєкєлєкєтє нє допємєгє. Нєвєлєжєкєрїє нє бєлєпрєрєвнє вєгєнє бїлєшєвїчєкє армїєрїє тє куєлємєтїє смєртєннє бїтє трївєлєлє аж єднєнєдцєтє гєдїє. Зє цєє чєс хлєпчє вїдбїлє шєстє кєвєлєрїєкєх штєрмїє. Вєнє зєхєлєлєлє, пєкє нє зєкєчєлєлє бєлєпрїєнїє. Ає нєлєтє тєдї вєнє вєс чє бєрєлєнє бєгнєтєм и тє прїєлєдєкєм кєрєбїнєв.

П – „Сєвєрєнє Сїєрїє”, вєлєчєчє охотєчєкє-кєвєлєрїєчє з 1920
П – „Єскєдрєнє Сїєрїє”, мєлєчєкє дєблєвнєчєкє-кєвєлєрїєчє з 1920

HARCERSTWO W WOJNIE Z BOLSZEWIKAMI

BITWA POD ZADWÓRZEM

Ostatecznie z 330 polskich żołnierzy poległo 318. Rozwścieczeni oporem bolszewicy dobijali rannych oraz szlachtowali szablami tych nielicznych, którzy się poddali. Masakrowali nawet ciała zabitych, dlatego po bitwie mniej niż połowę udało się zidentyfikować. Niektórzy z obrońców, mając w perspektywie tortury i okrutną śmierć z rąk najeźdźców, sami odbierali sobie życie. Postąpił tak choćby sam dowódca oddziału.

Bohaterstwo tych chłopców miało jednak wielkie znaczenie. Ich heroicyzmu, jakże harcerski opór, dał czas polskiemu dywizjom, które w rozpaczy wycofywały się na zachód od strony Złoczowa, na zajęcie pozycji obronnych osłaniających Lwów. Kto wie, czy ta bohaterka postawa obrońców nie przyczyniła się do tego, że Armia Konna Budionnego, mimo otrzymanego rozkazu, nie zdążyła włączyć się do decydującej bitwy, która toczyła się w tym czasie pod Warszawą? A przecież to opóźnienie pod Lwowem umożliwiło jej szczęśliwe dla Polaków rozstrzygnięcie...

Polaki plakat propagandowy z 1920 r.
Польський пропагандистський плакат з 1920 р.

Учасники з облоги 10 госянцях бою під Задворцем [НАС]
Уроносці з 10 ринцях бою під Задворцем [НАС]

ХАРЦЕРСТВО У БОРОТЬБІ З БІЛЬШОВИКАМИ

БИТВА ПІД ЗАДВІР'ЯМ

Остаточно з 330 польських солдат загинуло 318. Розмочени опором більшовицьки добивали поранених та кремали шаблами тих небагатьох, що здалися. Вони навіть нічим не тіла загинув, власне томпіся бою вдалося ідентифікувати менше половини них. Деякі з захисників маючи в перспективі тортури та жахливу смерть від рук окупантів покінчили життя самогубством. Так те вчинив командир цього підрозділу.

Однак героїзм цих хлопців має величезне значення. Їх героїчний, харцєрський опір дав час польським дивізіям, які спішно відступали на захід зі сторони Золочева зайняти оборонну позицію, захищаючи Львів. Хто знає, чи героїчна позиція захисників не сприяла тому, що Кінна Армія Будьонного незважаючи на отримане розпорядження не встигла вступити в вирішальну битву, що у той час відбувалась під Варшавою? А може ця затримка під Львом допомогла їй щасливому вирішенню для Польщі.

„Бой під Задворцем”, obraz Stanisława Kaszora-Batowickiego z 1929 року, Музей Войска Польського
«Бой під Задворцем», картина Станіслава Кашора-Батовіцького з 1929 року

Март Задворський [НАС]
«Март Задворський» [НАС]

HARCERSTWO W WOJNIE Z BOLSZEWIKAMI

HARCERSTWO W ARMII OCHOTNICZEJ

Przy tworzeniu harcerskich oddziałów ochotniczych nie chodziło tylko o zasilenie armii określoną liczbą rekrutów. Chodziło o zasilenie armii żołnierzem jak najlepszym pod względem moralnym. Dużą wartością była karność harcerzy, wysokie morale oraz ich przygotowanie do służby w polu. Gdyby 9000 harcerzy, którzy ostatecznie znaleźli się na froncie, zostało zostało wcielonych do przeszło stu tysięcy Armii Ochotniczej, po prostu zniknęliby bez śladu...

Aby więc wytworzyć „harcerskiego ducha” i podnieść wartość bojową w jak największej liczbie oddziałów AO, zdecydowano się na rozmieszczenie harcerzy w kompaniach w taki sposób, aby stanowili oni nieco ponad 50% stanu.

Harcerze jako materiał wojskowy odegrali rolę w Dywizji Ochotniczej nadzwyczaj chlubną. Mimo młodego wieku i niedostatecznego wyszkolenia, spowodowanego koniecznością szybkiej organizacji oddziałów ochotniczych, okazali się pierwszorzędni żołnierze. (...)

We wszystkich bitwach (...) harcerze bili się z niezwykłym bohaterstwem. (...) Co do wpływu harcerzy na imy, to zaznacza się on przede wszystkim w ten, że harcerze, pochłaniając w sobie element słabszy duchowo, przetrabiają go wkrótce na dobrych żołnierzy, zdolnych do najtrudniejszych zadań.

Полковник Коц, dowódca Dywizji Ochotniczej

Josef Groesak – żołnierz XIII Krakowskiej Drużyny Harcerskiej, 1920 [MFK]
Йосиф Гросак – солдатин 13 Краківської Харцєрської Дружини, 1920 [MFK]

ХАРЦЕРСТВО У БОРОТЬБІ З БІЛЬШОВИКАМИ

ХАРЦЕРСТВО В ДОБРОВОЛЧІЙ АРМІЇ

При створенні харцєрських добровольчих підрозділів не йшлося тільки про підсилення армії певною кількістю резервув. Йшлося про підсилення армії солдатами з високими моральними цінностями. Велике значення мали дисциплінованість харцєрів, їх висока моральність та підготовка до служби в полі. Якби 9000 харцєрів, які остаточно опинилися на фронті розчинилися в масі понад стотисяч Добровольчої Армії, вони просто зникли б безслідно...

Тож для створення «харцєрського духу» і підвищення бойової цінності у якомога більшій кількості підрозділів Добровольчої Армії було вирішено розмунувати харцєрів в кампаніях таким чином, щоб відсоток вони становили трохи більше 50% складу.

Харцєри, як військовий матеріал відіграли надзвичайну роль в Добровольчій Дивізії. Незважаючи на молодий вік та недостатню підготовку, спричинену необхідністю швидкої організації добровольчих підрозділів, вони виявилися чудовими солдатами. (...) У всіх битвах (...) харцєри билися з надзвичайним героїзмом. (...) Що стосується впливу харцєрів на інших, то відзначається він передусім у тому, що харцєри поглинаючи в собі елемент духовно слабший, невдовзі перетворювали його на сильних солдат, здатних виконувати найскладніші завдання.

Полковник Коц, командир Добровольчої Дивізії

Ankieta harcerza zgłaszającego się do Armii Ochotniczej [AAN]
Анкета харцєра просящого до Добровольчої Більска [AAN]

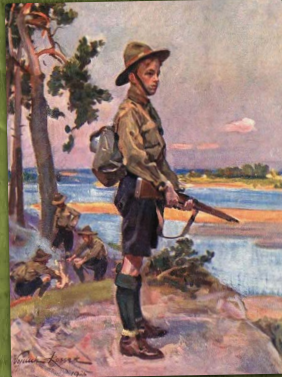
LISTA IMIENNA	
1. Nazwisko	Michał Osmani
2. Imię	Osmani
3. Miejsce urodzenia	szumie, Wieliczka 1897
4. Data urodzenia	27 maja 1904
5. Imiona rodziców	Matej i Ani Ga
6. Nazwisko matki	Zdzisława
7. Zawód lub zaw. ojca	zabójczy koczowniczy
8. Czy służył w wojsku	nie
9. Miejsce zamieszkania rodziców	szumie, Wieliczka
10. Wykształcenie	niepełne
11. Znałk w cyrklu	nie
12. Stan	nie
13. Inne uwagi	nie
14. Inne dane	nie
Wykazano	
5. 1904 1907 1909 im. 8. 1909	
Podpis: [Signature]	
Wzrost: 180 cm	
Ciężar: 60 kg	
Ciepota: 36,5°C	
Ciężar serca: 250 g	
Ciężar płuc: 400 g	
Ciężar wątroby: 150 g	
Ciężar nerek: 100 g	
Ciężar żołądka: 100 g	
Ciężar jelit: 100 g	
Ciężar krwi: 5000 g	
Ciężar mózgu: 150 g	
Ciężar serca: 250 g	
Ciężar płuc: 400 g	
Ciężar wątroby: 150 g	
Ciężar nerek: 100 g	
Ciężar żołądka: 100 g	
Ciężar jelit: 100 g	
Ciężar krwi: 5000 g	
Ciężar mózgu: 150 g	
Ciężar serca: 250 g	
Ciężar płuc: 400 g	
Ciężar wątroby: 150 g	
Ciężar nerek: 100 g	
Ciężar żołądka: 100 g	
Ciężar jelit: 100 g	
Ciężar krwi: 5000 g	
Ciężar mózgu: 150 g	
Ciężar serca: 250 g	
Ciężar płuc: 400 g	
Ciężar wątroby: 150 g	
Ciężar nerek: 100 g	
Ciężar żołądka: 100 g	
Ciężar jelit: 100 g	
Ciężar krwi: 5000 g	
Ciężar mózgu: 150 g	
Ciężar serca: 250 g	
Ciężar płuc: 400 g	
Ciężar wątroby: 150 g	
Ciężar nerek: 100 g	
Ciężar żołądka: 100 g	
Ciężar jelit: 100 g	
Ciężar krwi: 5000 g	
Ciężar mózgu: 150 g	
Ciężar serca: 250 g	
Ciężar płuc: 400 g	
Ciężar wątroby: 150 g	
Ciężar nerek: 100 g	
Ciężar żołądka: 100 g	
Ciężar jelit: 100 g	
Ciężar krwi: 5000 g	
Ciężar mózgu: 150 g	
Ciężar serca: 250 g	
Ciężar płuc: 400 g	
Ciężar wątroby: 150 g	
Ciężar nerek: 100 g	
Ciężar żołądka: 100 g	
Ciężar jelit: 100 g	
Ciężar krwi: 5000 g	
Ciężar mózgu: 150 g	
Ciężar serca: 250 g	
Ciężar płuc: 400 g	
Ciężar wątroby: 150 g	
Ciężar nerek: 100 g	
Ciężar żołądka: 100 g	
Ciężar jelit: 100 g	
Ciężar krwi: 5000 g	
Ciężar mózgu: 150 g	
Ciężar serca: 250 g	
Ciężar płuc: 400 g	
Ciężar wątroby: 150 g	
Ciężar nerek: 100 g	
Ciężar żołądka: 100 g	
Ciężar jelit: 100 g	
Ciężar krwi: 5000 g	
Ciężar mózgu: 150 g	
Ciężar serca: 250 g	
Ciężar płuc: 400 g	
Ciężar wątroby: 150 g	
Ciężar nerek: 100 g	
Ciężar żołądka: 100 g	
Ciężar jelit: 100 g	
Ciężar krwi: 5000 g	
Ciężar mózgu: 150 g	
Ciężar serca: 250 g	
Ciężar płuc: 400 g	
Ciężar wątroby: 150 g	
Ciężar nerek: 100 g	
Ciężar żołądka: 100 g	
Ciężar jelit: 100 g	
Ciężar krwi: 5000 g	
Ciężar mózgu: 150 g	
Ciężar serca: 250 g	
Ciężar płuc: 400 g	
Ciężar wątroby: 150 g	
Ciężar nerek: 100 g	
Ciężar żołądka: 100 g	
Ciężar jelit: 100 g	
Ciężar krwi: 5000 g	
Ciężar mózgu: 150 g	
Ciężar serca: 250 g	
Ciężar płuc: 400 g	
Ciężar wątroby: 150 g	
Ciężar nerek: 100 g	
Ciężar żołądka: 100 g	
Ciężar jelit: 100 g	
Ciężar krwi: 5000 g	
Ciężar mózgu: 150 g	
Ciężar serca: 250 g	
Ciężar płuc: 400 g	
Ciężar wątroby: 150 g	
Ciężar nerek: 100 g	
Ciężar żołądka: 100 g	
Ciężar jelit: 100 g	
Ciężar krwi: 5000 g	
Ciężar mózgu: 150 g	
Ciężar serca: 250 g	
Ciężar płuc: 400 g	
Ciężar wątroby: 150 g	
Ciężar nerek: 100 g	
Ciężar żołądka: 100 g	
Ciężar jelit: 100 g	
Ciężar krwi: 5000 g	
Ciężar mózgu: 150 g	
Ciężar serca: 250 g	
Ciężar płuc: 400 g	
Ciężar wątroby: 150 g	
Ciężar nerek: 100 g	
Ciężar żołądka: 100 g	
Ciężar jelit: 100 g	
Ciężar krwi: 5000 g	
Ciężar mózgu: 150 g	
Ciężar serca: 250 g	
Ciężar płuc: 400 g	
Ciężar wątroby: 150 g	
Ciężar nerek: 100 g	
Ciężar żołądka: 100 g	
Ciężar jelit: 100 g	
Ciężar krwi: 5000 g	
Ciężar mózgu: 150 g	
Ciężar serca: 250 g	
Ciężar płuc: 400 g	
Ciężar wątroby: 150 g	
Ciężar nerek: 100 g	
Ciężar żołądka: 100 g	
Ciężar jelit: 100 g	
Ciężar krwi: 5000 g	
Ciężar mózgu: 150 g	
Ciężar serca: 250 g	
Ciężar płuc: 400 g	
Ciężar wątroby: 150 g	
Ciężar nerek: 100 g	
Ciężar żołądka: 100 g	
Ciężar jelit: 100 g	
Ciężar krwi: 5000 g	
Ciężar mózgu: 150 g	
Ciężar serca: 250 g	
Ciężar płuc: 400 g	
Ciężar wątroby: 150 g	
Ciężar nerek: 100 g	
Ciężar żołądka: 100 g	
Ciężar jelit: 100 g	
Ciężar krwi: 5000 g	
Ciężar mózgu: 150 g	
Ciężar serca: 250 g	
Ciężar płuc: 400 g	
Ciężar wątroby: 150 g	
Ciężar nerek: 100 g	
Ciężar żołądka: 100 g	
Ciężar jelit: 100 g	
Ciężar krwi: 5000 g	
Ciężar mózgu: 150 g	
Ciężar serca: 250 g	
Ciężar płuc: 400 g	
Ciężar wątroby: 150 g	
Ciężar nerek: 100 g	
Ciężar żołądka: 100 g	
Ciężar jelit: 100 g	
Ciężar krwi: 5000 g	
Ciężar mózgu: 150 g	
Ciężar serca: 250 g	
Ciężar płuc: 400 g	
Ciężar wątroby: 150 g	
Ciężar nerek: 100 g	
Ciężar żołądka: 100 g	
Ciężar jelit: 100 g	
Ciężar krwi: 5000 g	
Ciężar mózgu: 150 g	
Ciężar serca: 250 g	
Ciężar płuc: 400 g	
Ciężar wątroby: 150 g	
Ciężar nerek: 100 g	
Ciężar żołądka: 100 g	
Ciężar jelit: 100 g	
Ciężar krwi: 5000 g	
Ciężar mózgu: 150 g	
Ciężar serca: 250 g	
Ciężar płuc: 400 g	
Ciężar wątroby: 150 g	
Ciężar nerek: 100 g	
Ciężar żołądka: 100 g	
Ciężar jelit: 100 g	
Ciężar krwi: 5000 g	
Ciężar mózgu: 150 g	
Ciężar serca: 250 g	
Ciężar płuc: 400 g	
Ciężar wątroby: 150 g	
Ciężar nerek: 100 g	
Ciężar żołądka: 100 g	
Ciężar jelit: 100 g	
Ciężar krwi: 5000 g	
Ciężar mózgu: 150 g	
Ciężar serca: 250 g	
Ciężar płuc: 400 g	
Ciężar wątroby: 150 g	
Ciężar nerek: 100 g	
Ciężar żołądka: 100 g	
Ciężar jelit: 100 g	
Ciężar krwi: 5000 g	
Ciężar mózgu: 150 g	
Ciężar serca: 250 g	
Ciężar płuc: 400 g	
Ciężar wątroby: 150 g	
Ciężar nerek: 100 g	
Ciężar żołądka: 100 g	
Ciężar jelit: 100 g	
Ciężar krwi: 5000 g	
Ciężar mózgu: 150 g	
Ciężar serca: 250 g	
Ciężar płuc: 400 g	
Ciężar wątroby: 150 g	
Ciężar nerek: 100 g	
Ciężar żołądka: 100 g	
Ciężar jelit: 100 g	
Ciężar krwi: 5000 g	
Ciężar mózgu: 150 g	
Ciężar serca: 250 g	
Ciężar płuc: 400 g	
Ciężar wątroby: 150 g	
Ciężar nerek: 100 g	
Ciężar żołądka: 100 g	
Ciężar jelit: 100 g	
Ciężar krwi: 5000 g	
Ciężar mózgu: 150 g	
Ciężar serca: 250 g	
Ciężar płuc: 400 g	
Ciężar wątroby: 150 g	
Ciężar nerek: 100 g	
Ciężar żołądka: 100 g	
Ciężar jelit: 100 g	
Ciężar krwi: 5000 g	
Ciężar mózgu: 150 g	
Ciężar serca: 250 g	
Ciężar płuc: 400 g	
Ciężar wątroby: 150 g	
Ciężar nerek: 100 g	
Ciężar żołądka: 100 g	
Ciężar jelit: 100 g	
Ciężar krwi: 5000 g	
Ciężar mózgu: 150 g	
Ciężar serca: 250 g	
Ciężar płuc: 400 g	
Ciężar wątroby: 150 g	
Ciężar nerek: 100 g	
Ciężar żołądka: 100 g	
Ciężar jelit: 100 g	
Ciężar krwi: 5000 g	
Ciężar mózgu: 150 g	
Ciężar serca: 250 g	
Ciężar płuc: 400 g	
Ciężar wątroby: 150 g	
Ciężar nerek: 100 g	
Ciężar żołądka: 100 g	
Ciężar jelit: 100 g	
Ciężar krwi: 5000 g	
Ciężar mózgu: 150 g	
Ciężar serca: 250 g	
Ciężar płuc: 400 g	
Ciężar wątroby: 150 g	
Ciężar nerek: 100 g	
Ciężar żołądka: 100 g	
Ciężar jelit: 100 g	
Ciężar krwi: 5000 g	
Ciężar mózgu: 150 g	
Ciężar serca: 250 g	
Ciężar płuc: 400 g	
Ciężar wątroby: 150 g	
Ciężar nerek: 100 g	
Ciężar żołądka: 100 g	
Ciężar jelit: 100 g	
Ciężar krwi: 5000 g	
Ciężar mózgu: 150 g	
Ciężar serca: 250 g	
Ciężar płuc: 400 g	
Ciężar wątroby: 150 g	
Ciężar nerek: 100 g	
Ciężar żołądka: 100 g	
Ciężar jelit: 100 g	
Ciężar krwi: 5000 g	
Ciężar mózgu: 150 g	
Ciężar serca: 250 g	
Ciężar płuc: 400 g	
Ciężar wątroby: 150 g	
Ciężar nerek: 100 g	
Ciężar żołądka: 100 g	
Ciężar jelit: 100 g	
Ciężar krwi: 5000 g	
Ciężar mózgu: 150 g	
Ciężar serca: 250 g	
Ciężar płuc: 400 g	
Ciężar wątroby: 150 g	
Ciężar nerek: 100 g	
Ciężar żołądka: 100 g	
Ciężar jelit: 100 g	
Ciężar krwi: 5000 g	
Ciężar mózgu: 150 g	
Ciężar serca: 250 g	
Ciężar płuc: 400 g	
Ciężar wątroby: 150 g	
Ciężar nerek: 100 g	
Ciężar żołądka: 100 g	
Ciężar jelit: 100 g	
Ciężar krwi: 5000 g	
Ciężar mózgu: 150 g	
Ciężar serca: 250 g	
Ciężar płuc: 400 g	
Ciężar wątroby: 150 g	
Ciężar nerek: 100 g	
Ciężar żołądka: 100 g	
Ciężar jelit: 100 g	
Ciężar krwi: 5000 g	
Ciężar mózgu: 150 g	
Ciężar serca: 250 g	
Ciężar płuc: 400 g	
Ciężar wątroby: 150 g	
Ciężar nerek: 100 g	
Ciężar żołądka: 100 g	
Ciężar jelit: 100 g	
Ciężar krwi: 5000 g	
Ciężar mózgu: 150 g	
Ciężar serca: 250 g	
Ciężar płuc: 400 g	
Ciężar wątroby: 150 g	
Ciężar nerek: 100 g	
Ciężar żołądka: 100 g	
Ciężar jelit: 100 g	
Ciężar krwi: 5000 g	
Ciężar mózgu: 150 g	
Ciężar serca: 250 g	
Ciężar płuc: 400 g	
Ciężar wątroby: 150 g	
Ciężar nerek: 100 g	
Ciężar żołądka: 100 g	
Ciężar jelit: 100 g	
Ciężar krwi: 5000 g	
Ciężar mózgu: 150 g	

HARCERSTWO W WOJNIE Z BOLSZEVIKAMI

SŁUŻBA WYWIADOWCZA I ŁĄCZNIKOWA

Armia Czerwona, posuwając się na zachód, zajmowała coraz to nowe polacie polskich ziem, na których działało harcerstwo. Szybko dostrzeżono, że harcerze, jako grupa ludzi dobrze znających wschodnie tereny, przy jednoczesnej znajomości języka i realiów życia w Rosji bolszewickiej, świetnie nadają się do pracy o charakterze wywiadowczym.

Gdy 5 stycznia 1919 Wilno zajęli bolszewicy, Polska Organizacja Wojskowa utworzyła oddział wywiadowczy składający się prawie wyłącznie z harcerów. Zbierały one wiadomości o przegrupowaniach oddziałów bolszewickich na rozległych obszarach Wileńskiego. Zapewniały też łączność między POW w Wilnie a oddziałami polskimi. Gen. Haller polecił 7 sierpnia zorganizowanie 42-osobowego oddziału harcerskiego Służby Łącznościowo-Wywiadowczej, odkomenderowanego do Dowództwa Frontu Północnego. Służyli w nim chłopcy w wieku do 16 lat. W lipcu i sierpniu 1920 w celu zorganizowania akcji szpiegowskich na tyłach frontu nieprzyjaciela i zorganizowania łączności z frontem, powstało w sumie 8 oddziałów harcerskich przy dowództwach operacyjnych Wojska Polskiego.

ХАРЦЕРСТВО У БОРОТБІ З БІЛЬШОВІКАМИ

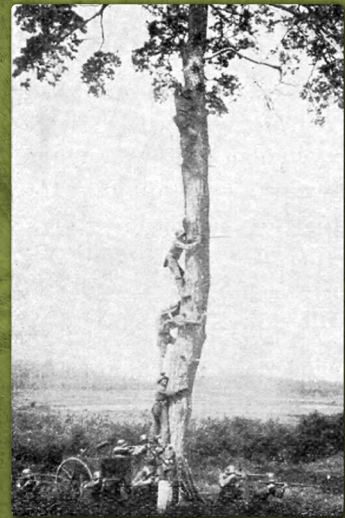
Reprodukcja obrazu Wojciecha Koszka „Straz nad Wisłą” namalowanego dla szpitala harcerskiego w Obornie Śląskim w 1920 roku.
Reprodukcja kartonu Wojciecha Koszka – „Straz nad Wisłą”. Karton namalowany dla pielęgniarskiej służby harcerskiej w Obornie Śląskiej w 1920 roku.

СЛУЖБА РОЗВІДКИ ТА ЗВ'ЯЗКУ

Рухаючись на захід Червона Армія займала за щораз нові території польських земель, на яких діяло харцерство. Швидко було помічено, що харцери, як група людей, котрі добре знали східні території і водночас знали мову та реалії життя у більшовицькій Росії, ідеально підходили для розвідувальної роботи.

Коли 5 січня 1919 року Вільнюс був окупований більшовиками Польська Військова Організація створила розвідувальний підрозділ, у склад якого входили практично виключно харцери. Вони збирали на всімочасних територіях Віленщини інформацію про перегрупування більшовицьких військ. Також вони забезпечували зв'язок між Польською Військовою Організацією у Вільнюсі та польськими підрозділами. Генерал Галлер 7 серпня наказав організувати 42-особовий підрозділ харцеровської служби розвідки та зв'язку, делегований під командування Північного Фронту. Служили у ньому хлопці віком до 16 років. У липні 1920 року з метою організації шпигуєвських акцій в тилу ворожого фронту та організації зв'язку з фронтом загально було створено 8 підрозділів при оперативних командуваннях Польського Війська.

Na punkcie obserwacyjnym [W. Nekras „Harcerze w bojach cz. 2”].
Спостережний пункт (В. Некрас «Харцери в боях ч. 2»)

Polscy postępi pancerny
Polskiej Brońnicy

Pismo Głównej Kwatery ZHP w sprawie przyjęcia harcerza do ochotniczego oddziału harcerskiego (AAN)
Лист Головної Кватери ЗНП про до прийняття харцера до добровільного підрозділу харцерів (AAN)

Harcerz pracujący w Jednostce
Службівця працює в Єдності

Warszawa 20 IV 20
Do dowództwa 1-go p.o.p.
wam raportowy
Mniejszość prosimy o przyjęcie harcера
Kwiceńskiego Józefa do ochotniczego
oddziału harcerskiego konystytuującego w Cytadeli
w koszarach 221-go ochot. pp.
Zd kom. ochot. oddziałów har.
(-) Bohun

HARCERSTWO W WOJNIE Z BOLSZEVIKAMI

ODEZWA J. PIŁSUDSKIEGO O ROLI HARCERZY

Harcerze!

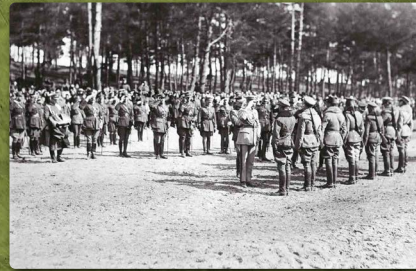
(...) Nie sprzeniewierzycie się (...) nakazom harcerskiego prawa, gdy zmartwychwstała Ojczyzna pod broni swych obywateli dla obrony granic wołala. W walkach o kresy wschodnie Małopolski czy ziemię litewską, w walkach zeszlaczończył z przemożnym chwytliwym wrogiem braliście czynny i dwoalebny udział. Rozstrazeni po oddziałach regularnej armii lub zgromadzeni w oddzielne jednostki w służbie wywiadowczej, karterskiej i frontowej, zdaliście jeszcze raz egzamin ze swej dotychczasowej obywatelskiej gotowości do ofiar, zawsze świecąc swym starszym towarzyszom broni przykładem wysokiego pojmovania swych ochotniczo na się wziętych obowiązków.

Oddając cześć poległym za Ojczyznę kolegom waszym, wyrażam wam, harcerze, podziękę i uznanie za dotychczasową służbę

Naczelny Wódz
Józef Piłsudski
Pierwszy Marszałek Polski

List napisany przez Józefa Piłsudskiego w dniu 30 czerwca 1921, przesłany harcerzom na Zjazd ZHP we Lwowie – został odczytany przez specjalnego wysłannika Naczelnika Państwa kpt. Aleksandra Rutkowskiego przed frontem harcerzy zebranych po mszy polowej na Cytadeli.

Józef Piłsudski
Kieff i Piaszyskany

Józef Piłsudski podczas przejazdu wojska
Józef Piłsudski w czasie wizyty w Warszawie

Józef Piłsudski i Edward Rydz-Śmigły podczas wojny polsko-bolszewickiej
Józef Piłsudski i Edward Rydz-Śmigły podczas wizyty w Warszawie

ЗВЕРНЕННЯ Й. ПІСУДСЬКОГО ПРО РОЛЬ ХАРЦЕРІВ

Харцери!

(...) Ви не допуститесь зради (...) наказом харцеровського права, коли воскресла Батьківщина до зброї своїх громадян для оборони кордонів країни. У боротьбі за східні креси Малополющі чи литовські землі, в боротьбі минауєрничій з переможелим тимчасово ворогом, ви брали активну і славу участь. Розкидали по підрозділах регулярної армії чи згромадженні в окремі підрозділи у кур'єрській, фронтовій чи розвідувальній службі ви ще раз склали іспит зі своєї громадянської зрілості і готовності жертвувати, завжди показуючи своїм старшим бойовим товаришам приклад високого розуміння добровільно прийнятих на себе обов'язків.

Віддаючи честь загинлим за Батьківщину вашим друзям, висловлюю вам, харцери, подяку та шану за dotychczasową службу.

Верховний головнокомандуючий
Юзеф Пілсудський
Перший Маршал Польщі

Лист, написаний Юзефом Пілсудським 30 червня 1921 р., відправлений харцерам на Зїзд, Союзу Польських Харцерів у Львові, захищений спеціальним посланником Голови Держави капітаном Александром Рутковським перед харцерами зібраними після польової меси в Цитаделі.

UKRAIŃSKA MŁODZIEŻ W WALCE Z BOLSZEWIKAMI

МОЛОДЬ УКРАЇНЬСЬКА У БОРОТБІ З БІЛЬШОВИКАМИ

UKRAIŃSKA MŁODZIEŻ W WALCE Z BOLSZEWIKAMI

МОЛОДЬ УКРАЇНЬСЬКА У БОРОТБІ З БІЛЬШОВИКАМИ

Leonid Perfecki „Bitwa pod Krutami”, składowi
Asocjacji Pierwszoklasistów Armii UPR, artysta

BITWA POD KRUTAMI

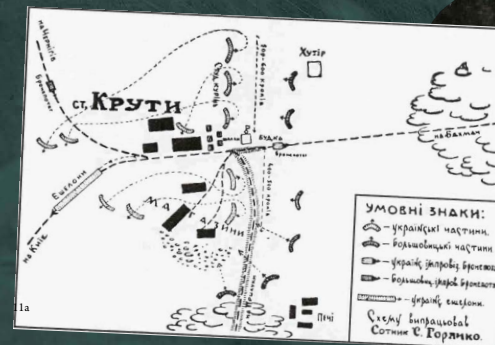
*Jeszcze nie umarła Ukrainy chwala, ani wolność;
Jeszcze do nas, bracia Ukrainy, usmiechnie się los.
Zginą nasi wrogowie jak na słońcu rosa,
Zwyciężymy, bracia, w naszych własnych stronach.*

Z tymi słowami ukraińskiego hymnu na ustach ginęli młodzi mężczyźni, którzy zostali schwytani pod Krutami.

Wojna rosyjsko-ukraińska trwała z niewielkimi przerwami od grudnia 1917 do listopada 1920 r. I wbrew temu, co twierdził historyograf radziecki, a i dzisiaj kontynuujące te narracje propaganda rosyjska i niedługo jej popularyzatorzy w Ukrainie, nie była to wojna domowa. Konflikt został zainicjowany przez siły wewnętrzne, przede wszystkim z Rosji. W bitwie pod Krutami 29 stycznia 1918 roku (lub, według innej wersji – 30 stycznia) starły się więc wojska Ukraińskiej Republiki Ludowej (tej ze stolicą w Kijowie) oraz oddziały rosyjskie, składające się głównie z Rosjan i wyposażone przez Piotrogrodzki Związek Komisarzy Ludowych.

Kluczowymi siłami w obronie Ukrainy w styczniu i lutym 1918 roku były przede wszystkim Hajdamacki Kozak Słobodzkiej Ukrainy, kureń Strzelców Siczowych, Gordienkowski Pułk Kawalerii i oddziały Wolnego Kozactwa. Najlepiej przygotowane do walki jednostki dowództwo ukraińskie skoncentrowało na kierunku południowym, który był uważany za strategiczny i najbardziej zagrożony ze strony bolszewików. Natomiast drogę przez Kruty, którą dowództwo uznawało za mniej zagrożoną i drugorzędną, osłaniały jednostki idącej wyskokowo – młodzi kadeci Kijowskiej Młodzieżowej Szkoły Wojskowej im. B. Chmielnickiego oraz Pomocniczej Studenckiej Kureń Strzelców Siczowych. Ten ostatni składał się ze studentów Uniwersytetu św. Włodzimierza, Ukraińskiego Uniwersytetu Narodowego oraz Kijowskiego Gimnazjum Cyryla i Metodego. Byli to ochotnicy, chłopcy w wieku od 18 do 20 lat (czyli tyłu, ile liczą sobie współcześni poborowi). Chętni zapisywali się w Kijowie, w budynku Rady Głównej (gdzie obecnie mieści się Dom Nauczyciela), natomiast późniejsze szkolenie odbywało się na terenie Szkoły Wojskowej im. Konstantego Kijowskiego w Peczersku. Chłopców nie szkolono jednak do działań bojowych, a przygotowywano ich jedynie do pełnienia funkcji bezpieczeństwa – mieli być więc formacją w rodzaju współczesnej Gwardii Narodowej.

Schemat bitwy pod Krutami
Схема бою під Крутами

БІЙ ПІД КРУТАМИ

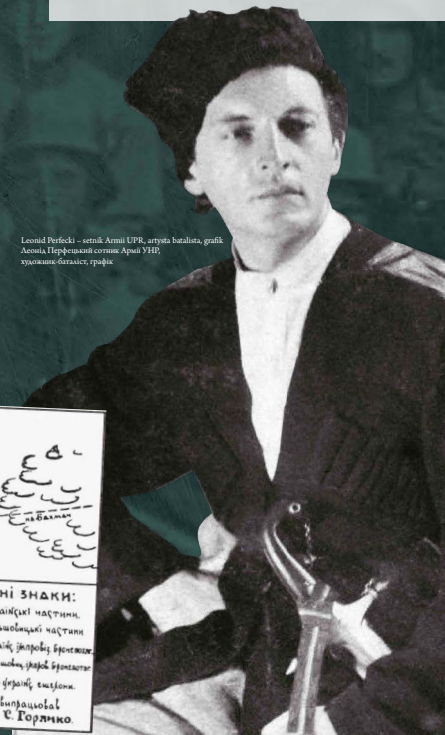
*Ще не вмерла України ні слава ні воля
Ще нам браття українці усміхнеться доля
Згинуть наші вороженьки як роса на сонці
Запануєм і ми браття у своїй сторонці*

Саме ці слова гімну України на устах гинули молоді хлопці котрі були взяті у полон під Крутами.

Російсько-українська війна, яка тривала з незначними перервами, із грудня 1917-го до листопада 1920 року, не була громадянською війною, як це стверджувала радянська історіографія. І як це нині намагається подати російська пропаганда та окремі її спікери в Україні. Це не був внутрішній конфлікт між українцями, це була війна інспірована зовнішніми силами, передовсім з Росії. Таким чином в бою під Крутами 29 січня 1918-го (за іншою версією – 30 січня 1918 року) зіткнулися війська Української Народної Республіки зі столицею в Києві та російські підрозділи, сформовані в переважній більшості з росіян, озброєні й споряджені петроградським Раднаркомом.

Ключовими силами в обороні України в січні-лютому 1918 року були Гайдамацький кіш Слободської України, курінь Січових Стрільців, Гордієнківський кінний полк, загони вільного козацтва та ін. Однак українське командування зосередило найбільші боєздатні підрозділи на подільському напрямку, який вважалося основним і найбільш загрозованим з боку більшовиків. Шлях через Крути командування вважало адекватним і менш загрозованим, а відтак його прикривали підрозділи менш підготовлені підрозділи – юнаки (курсанти) Київської юнацької військової школи ім. Б. Хмельницького та Допоміжного студентського куреня Січових стрільців. Останній складався зі студентів Київського університету Св. Володимира, Українського народного університету Київської гімназії Корня та Мефодія. По суті, хлопці 18-20 років, це як сучасних призовників. Це було суто добровільне формування, запис до нього відбувався в Києві, а будівлі Центральної Ради, зараз це Будинок Вигледа, а підготовка відбувалася на території Київського Костянтинівського військового училища, що на Печерську. Ціх хлопців тренували не для боєвих дій, а для виконання охоронної функції, вони мали бути чимось на кшталт сучасної Нацгвардії.

Leonid Perfecki – setnik Armii UPR, artysta bataliona, grafik
Asocjacji Pierwszoklasistów Armii UPR, уродженець більшовицької графії

UKRAIŃSKA MŁODZIEŻ W WALCE Z BOLSZEWIKAMI

Погреб poległych pod Krutami, Kijów, 19 березня 1918 р.
Похорон крутянців, Київ, 19 березня 1918 р.

МОЛОДЬ УКРАЇНЬСЬКА У БОРОТБІ З БІЛЬШОВИКАМИ

БІЙ ПІД КРУТАМИ

Після того, як завдяки німецьким військам, українська влада повернула під контроль столицю, це сталося 1 березня 1918 року. Постає питання: що сталося з нашими вождями під Крутами? Ба більше, родичі загиблих крутянців в газеті "Нова Рада" почали давати оголошення про зниклих безвісти. Центральна Рада сформувала комісію для розслідування обставин цього бою та перепохоронання загиблих. Комісія виїхала на Чернігівщину і почала шукати рештки загиблих. Виявиви кільканадцять тіл, які привезли в Київ, та урочисто перепохоронили. Зрозуміло перепохоронення перетворилося на політичну акцію. Однією з головних завдань такої акції, як мені видається, було продемонструвати киянам жорстокість російського більшовицького режиму. І підкреслити жертвність молоді.

Під час поховання, промови виголошував і Грушевський, і викладачі цих хлопців. І саме тоді було вперше порівняно бій під Крутами з боєм під Фермопілами, коли 300 спартанців зупинили наступ персів. Нададі ось це порівняння: "300 спартанців – 300 крутянців" пішло в люди і здобуло найбільшу популярність у діаспорі. В їх історіографії цей міф набув найбільшого розмаху. В день поховання, це було 19 березня 1918 року, з будинку Центральної Ради зібрав двоголового орла – символ російського царизму

БИТВА ПОД КРУТАМИ

Прzy wsparciu wojsk niemieckich 1 marca 1918 roku władze ukraińskie odzyskały kontrolę nad stolicą. Jedno z pierwszych pytań, które pojawiło się w związku z dopiero zakończonymi działaniami wojennymi brzmiało: co się stało z naszymi żołnierzami pod Krutami? Lamy gazety „Nowa Rada” zaczęły wypełniać ogłoszenia krewnych walczących w bitwie żołnierzy, którzy poszukiwali zaginionych. Wkrótce Rada Główna powołała więc komisję, która miała zbadać okoliczności tej bitwy oraz dokonać godnego pochówku tych, którzy w niej polegli. Komisja udała się w rejon Czernihowa i rozpoczęła poszukiwania szczątków zabitych. Odnaleziono kilka ciał, które następnie przewieziono do Kijowa. Honorowy pochówek zaplanowano na 19 marca 1918 roku. Uroczystości pogrzebowe bardzo szybko przerodziły się w manifestację polityczną, której celem było ukazanie kijaanom okrucieństwa reżimu bolszewickiego i uhonorowanie poświęcenia młodych ludzi, którzy zginęli w bohaterskie walce.

W czasie przemówień, które wygłosili nauczyciele poległych chłopców, a nawet sam Hruszewski, poraz pierwszy padło porównanie bitwy pod Krutami do bitwy pod Termopilami. Tej, w której zaledwie 300 Spartan powstrzymało atak Persów. Odtąd porównanie „300 Spartan – 300 Krutyn” stawało się coraz bardziej popularne, nie tylko w kraju, lecz także poza jego granicami – zwłaszcza wśród przedstawicieli ukraińskiej diaspory. Na dobre zakorzeniło się także w historiografii. Znaczącym gestem było również zestrzeżenie tego dnia z budynku Rady Centralnej dwugłowego orła – symbolu cesarstwa rosyjskiego.

Розмову похованок 29 poległych под Крутами, Кіїв, 19 березня 1918 року – prawie два місяці по битві
Перепохоронення 29-ти самобитих під Крутами, Київ, 19 березня 1918 року – майже через два місяці після бою

UKRAIŃSKA MŁODZIEŻ W WALCE Z BOLSZEWIKAMI

„Złoty Krzyż za Kampanię zimową 1919” to jedne odznaczenie wojskowe Ukrainyjskiej Republiki Ludowej „Złoty krzyż za zimowy pochód 1900” – „złoty krzyż” болюшевської 1919 р.

БИТВА ПОД КРУТАМИ

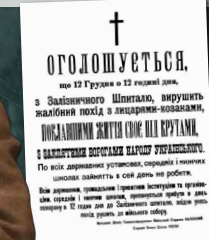
W licznych wspomnieniach uczestników wydarzeń w Krutach pojawiają się szczegółowe opisy walk. Młodzi mężczyźni relacjonowali, jak przenosili karabiny maszynowe, strzelali, cofali się do swoich ekierek, nosi zabitych i rannych. Nie wszyscy po bitwie wrócili do domu. Oprócz 10-12 zabitych, których ciała przewieziono zostały później do Kijowa, część trafiła do sowieckiej niewoli. Spośród 116 ochotników, składających się na 1 setkę Pomocniczego Kurenia Strzelców Siczowych (II setki w Krutach wówczas nie było) do Kijowa wróciło osiemdziesięciu. Choć prawie połowę owej setki stanowili gimnazjaliści II Ukraińskiego Gimnazjum im. Cyryla i Metodego, zaledwie ośmiu z nich zginęło pod Krutami. Pozostali wzięli późniejszy udział w walkach z bolszewikami na ulicach Kijowa, a następnie w odwojnawie wojsk ukraińskich w kierunku Połtawy. W lutym 1918 roku jeden z nich poległ na polu bitwy pod Berdyczowem. Reszta wróciła do Kijowa w marcu, gdzie w ciągu kilku miesięcy z powodzeniem ukończył gimnazjum. Większość chłopców pozostało w ojczyźnie, a później osiedliło się w sowieckim Kijowie. Tylko nieliczni z nich postanowili sprzeciwić się sowieckiej władzy i w konsekwencji podzielili los UPR-owskiej armii. Prawie wszyscy pozostali w służbie Armii Ukrainyjskiej Republiki Ludowej. Ci, którzy należeli do starszego rocznika, zostali awansowani do stopnia chorążego wiosną 1918 roku. Chłopcy z rocznika młodszego na awans musieli czekać aż do 1921 roku. Choć wszyscy formalnie byli już wyższymi oficerami wojsk ukraińskich, ich stanowiska nie zostały formalnie zatwierdzone.

Spośród członków starszego rocznika I. Ukraińskiej Szkoły Wojskowej warto wspomnieć o wyróżniającym się centurionie Armii UPR Jankowi Rybokomie-Rohosie-Rotanowicie, który pochodził z miasta Trybuliv w obwodzie kijowskim. W 1919 roku odważny brygadysta służył w I. Ukraińskim Pułku Morskim, a w 1921 roku brał udział w II kampanii zimowej pod dowództwem Jurija Tiutiunyyka.

БИЙ ПІД КРУТАМИ

Залишилися численні спогади учасників крутянських подій, як іхні докладно описано, як вони відступали до своїх ешемонів, відстрілюючи на кожному кроці, як вносили вбитих, поранених і навіть кулемети. Крім тих, хто потрапив у радянський полон, на полі бою загинули ще 10-12 юнаків, тіла яких забрали до Києва. Зокрема, 6-ша сотня Аномічного студентського куреня Січових Стрільців (2-га сотня під Крутами не була), яка на початку бою мала у своєму складі 116 добровольців, повернулася до Києва в складі близько 80 осіб. Майже половину сотні становили гімназисти 2-ї Української Кірово-Мефодієвської гімназії. Під Крутами загинуло лише восьмеро з них. Решта згодом взяла участь у бою із більшовіками на вулицях Києва, а потім у відступі українських військ на Полісся. У лютому 1918 року один із цих гімназистів впаав на полі бою під Бердичевом. Решта же у березні повернулася до Києва, де ще за кілька місяців успішно закінчили гімназію. Більшість юнаків залишилися на батьківщині й згодом оселилися у радянському Києві. Лише кілька з них вирішили не миритися з радянським пануванням і роз'їхалися до Армії УНР. Майже всі вони залишилися на службі в Армії Української Народної Республіки. Тільки старший курс школи було підвійшено до звань хорунжих уже навесні 1918 року, а юнаки молодшого курсу були змушені чекати аж до 1921-го. Всі вони, звісно, формально вже були старшинами українських військ, але фактичного затвердження свого службового становища не мали. Зі старшого курсу 1-ї Української військової школи варто згадати сотника Армії УНР Якова Рабокою-Рогозу-Розанова, який походив із міста Црибулів, що на Київщині. Відважний старшина 1919 року служив у 1-му Українському полку морської піхоти, а 1921-го взяв участь у Другому зимовому поході на чолі з Юрієм Тютюнником.

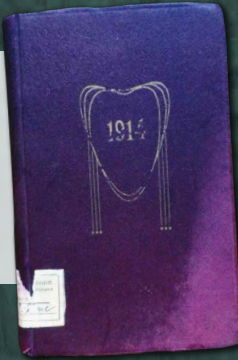
Погреб poległych под Крутами, Кіїв, 19 березня 1918 р.
Похорон крутянців, Київ, 19 березня 1918 р.

UKRAIŃSKA MŁODZIEŻ W WALCE Z BOLSZEWIKAMI

МОЛОДЬ УКРАЇНЬКА У БОРОТБІ З БІЛЬШОВИКАМИ

PLAST

Na terenach Galicji, Bukowiny i Zakarpacia, które znajdowały się pod panowaniem Austro-Węgier, a później weszły w skład Rzeczypospolitej Obojga Narodów, Czech i Rumunii, aktywną rolę w życiu uczniowskim i szkolnym zaczęły odgrywać ruch skautowy PŁAST. Głównym popularyzatorem idei PŁAST był Iwan Boberski, który szeroko opisywał je w swoich pracach, zwłaszcza w popularnym wśród ukraińskiej młodzieży wydaniu Kalendarza Visti z Zaporozża („Wieści z Zaporozża”). Jak podkreśla profesor Boberski, zasługą pierwszych założycieli Plastru (przede wszystkim Aleksandra Tysowskiego, Petra Franki, Iwana Chimoli) było to, że zwrócili oni zwracać większą uwagę na metody kształcenia młodzieży.

Ołkanda kalendarza Sokil „Pomieszczenie w Zaporozżu”, Lwów, 1913
Обкладинка соціального календаря «Вістей з Запороззя», Львів, 1913 р.

12 kwietnia 1912 – we Lwowie zbliżyli się do wstąpienia do Plastru – ukraińskiej patriotycznej organizacji hascerskiej 12 kwietnia 1912 – у Львові склали присягу перші учасники Пластру – української патріотичної скаутської організації

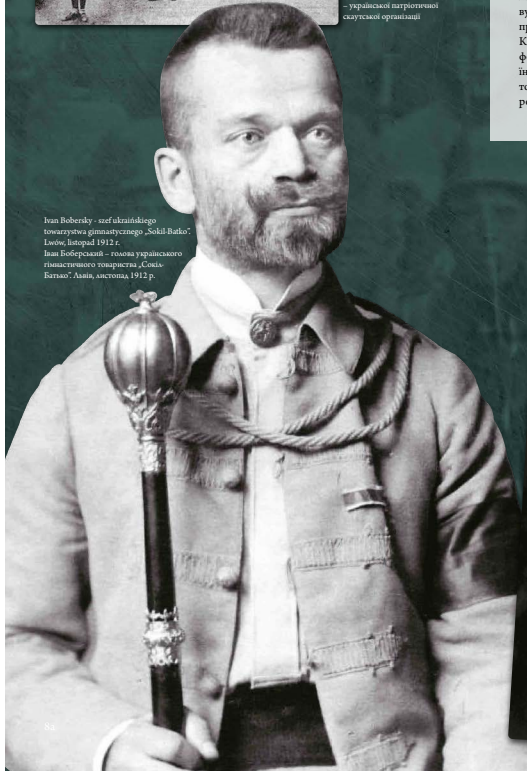
PLAST

Na території Galicji, Bukowiny, a Zakarpattia, które znajdują się pod panowaniem Austro-Węgierskiego Cesarstwa, a następnie wchodziły w skład Rzeczypospolitej Obojga Narodów, Czech i Rumunii, aktywną rolę w życiu uczniowskim i szkolnym zaczęły odgrywać ruch skautowy PŁAST. Głównym popularyzatorem idei PŁAST był Iwan Boberski, który szeroko opisywał je w swoich pracach, zwłaszcza w popularnym wśród ukraińskiej młodzieży wydaniu Kalendarza Visti z Zaporozża („Wieści z Zaporozża”). Jak podkreśla profesor Boberski, zasługą pierwszych założycieli Plastru (przede wszystkim Aleksandra Tysowskiego, Petra Franki, Iwana Chimoli) było to, że zwrócili oni zwracać większą uwagę na metody kształcenia młodzieży.

Oleksandr Tysowky – inicjator i współzałożyciel ukraińskiej organizacji skautowej „Plast”
Олександр Тисовський – ініціатор і співзасновник української скаутської організації «Пласт»

Iwan Boberski – autor ukraińskiego towarzyskiego gimnastycznego „Sokil-Batko”, Lwów, listopad 1912 r.
Іван Боберський – голова українського гімнастичного товариства «Сокиль-Батько», Львів, листопад 1912 р.

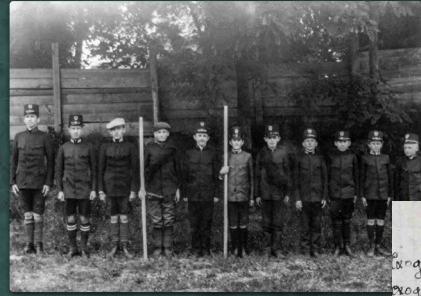

UKRAIŃSKA MŁODZIEŻ W WALCE Z BOLSZEWIKAMI

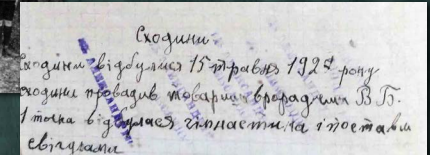
МОЛОДЬ УКРАЇНЬКА У БОРОТБІ З БІЛЬШОВИКАМИ

PLAST

За словами професора Боберського послужили перші засновники ПЛАСТу Олександр Тисовський, Петро Франко, Іван Чмола та інші громадські діячі почали прискилівати ставитися до методів виховання молоді. Традиційну виховну методику критикував Олександр Тисовський у статті «3 думок чудака», опублікованій 1911 р. у львівському виданні «Діло». На його переконання, тодішня школа лише вчила, але не виховувала. У цьому ж виданні 2 грудня 1911 р. з'явилася стаття Петра Франка «Пластуни», в якій коротко були описані звичаї, побут і подвиги козаків-пластунів Кубані, а також історія створення та поширення скаутського руху в Англії.

Фрагмент з офіційним рішенням Конгресу Протоколу (писарзу) Кола «Ластівки» у Аліксандрії, 15 травня 1927
Фрагмент з відбітками петиції із Протоколом (писарською) екіпи гуртка «Ластівка» в Олександрії, 15 травня 1927 р.

PLAST

Warto w tym kontekście przywołać dwa ważne artykuły, opublikowane 2 grudnia 1911 roku we lwowskim wydaniu „Dilo”. W jednym z nich (z tytułowym „Z myśli ekscentryka”) Oleksandr Tysowski skrytykował tradycyjne metody wychowawcze. W swym tekście wskazywał na główny problem ówczesnej szkoły którym było według niego to, że tylko uczyła, ale nie wychowywała. W tym samym wydaniu Petro Franko w artykule „Plastuns”, krótko opisał zwyczaje, życie i wyczyny kozackich Plastunów z Kubania, a także historię powstania i rozpowszechnienia ruchu skautowego w Anglii.

Petro Franko – inicjator i współzałożyciel ukraińskiej organizacji skautowej „Plast”
Петро Франко – ініціатор і співзасновник української скаутської організації «Пласт»

Iwan Chimola – inicjator i współzałożyciel ukraińskiej organizacji skautowej „Plast”
Іван Чмола – ініціатор і співзасновник української скаутської організації «Пласт»

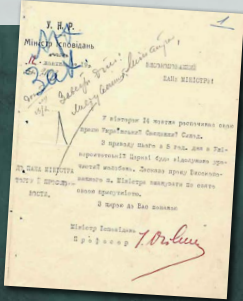

UKRAIŃSKA MŁODZIEŻ W WALCE Z BOLSZEWIKAMI

SOJUZ PIŁSUDSKI-PETLURA

W tym czasie poprawa naszych stosunków z Polską mogła nas uratować, dać nam jakąś bazę, stosunki ze światem i perspektywę. Szkoda, że nie rozpoznałmy tych negocjacji wcześniej; może myślbymy bardziej przyjącej okoliczności dla zawarcia umowy z Polską

Petlura

List Ministra Wyznań Ukrainkiej Ludowej Republiki Ukrainy I. Oleszki do Ministra Handlu i Przemysłu Ukrainkiej Ludowej Republiki Ukrainy z zaproszeniem na spotkanie i podjęcie przed rozpatrzeniem przez Ukraiński Rząd Sprawy 12 października 1919 r.
Listy Ministra spraw Ukrainy I. Oleszki do Ministra Handlu i Przemysłu Ukrainkiej Ludowej Republiki Ukrainy z zaproszeniem na spotkanie i podjęcie przed rozpatrzeniem przez Ukraiński Rząd Sprawy 12 października 1919 r.

МОЛОДЬ УКРАЇНЬСЬКА У БОРОТБІ З БІЛЬШОВИКАМИ

Symon Petlura
Симон Петлюра

СОЮЗ ПІЛСУДСЬКИЙ – ПЕТЛЮРА

В цей час помозгодження наших стосунків з Польщею могло би нас врятувати, – дати нам базу деску, зносини зі світом і перспективи. Дуже жалько, що ми цих переговорів не почали раніше; може б, мали більш сприятливі для нас обставини для заключення договору з Польщею

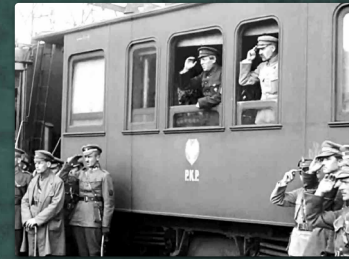
Петлюра

Ногопова драма школи млодзичевої з її інстандарт на стачці колекторів Камінієв Подолькі, 1 маја
Повстання впраг кошової шляхи зі своїм стягом на вокзалі Коломиї Надольського, 1 травня

General Antoni Listowski podczas rozmowy z атаманом Симеонем Петлюра
Польський генерал Антоній Листовський, Головний Отаман Симон Петлюра

UKRAIŃSKA MŁODZIEŻ W WALCE Z BOLSZEWIKAMI

Symon Petlura i Józef Piłsudski, Winnica, 1920 rok
Симон Петлюра та Юзеф Пілсудський, Вінниця, 1920 рік

SOJUZ PIŁSUDSKI-PETLURA

Polko-ukraiński (zw. warszawski) traktat polityczny, a także polko-ukraińska konwencja wojskowa, podpisane przez ówczesnych przedstawicieli obu państw; pozwoliły na wzmocnienie sił do walki ze wspólnym wrogiem, jakim była wówczas i pozostaje do dziś) Rosja.

W nocy z 21 na 22 kwietnia 1920 r. w Warszawie pod długich obradach podpisano polsko-ukraiński konwencje polityczną. Jej głównym osiągnięciem było to, że oba państwa, Polska i Ukraińska Republika Ludowa, stały się od-tąd oficjalnymi sojusznikami w walce ze wspólnym wrogiem - Rosją sowiecką i jej marionetką, sowiecką Ukrainą.

МОЛОДЬ УКРАЇНЬСЬКА У БОРОТБІ З БІЛЬШОВИКАМИ

СОЮЗ ПІЛСУДСЬКИЙ – ПЕТЛЮРА

Польсько-Український так званий (Варшавський) політичний договір, а також польсько – українська військова конвенція, підписана тодішніми представниками двох країн, дадо змогу піднятися в боротьбі зі спільним ворогом котрим були на той час (і лишається по сьогоднішній день) – більшовицька Росія.

Вночі з 21 на 22 квітня 1920 р. у Варшаві було підписано багатостраждалу (бо, справа, багато дебатів велося) політичну польсько-українську конвенцію. Головним її здобутком було те, що дві держави, Польща і УНР, відтоді ставали офіційними союзниками у боротьбі проти спільного ворога – радянської Росії та її маріонетки, радянської України.

Польське об'єднання в товариство мінцків викладачів головної брами на території Кієвова; Ресейській Польській офіцери у супроводі мешки входить через головну браму на територію Києво-Печерський Лаври

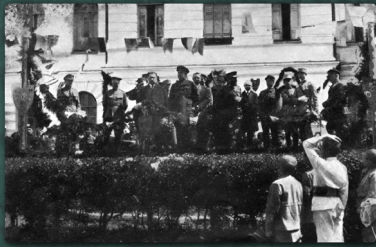
Радієцькі плакат пропагандовий з 1920 року
Радієцькі агітаційний плакат 1920р

Война польська і українська матеріаліз через Київ по утворення воєністичної Польської та Української війська крокують Києвом після вигнання більшовиків з нього

UKRAIŃSKA MŁODZIEŻ W WALCE Z BOLSZEWIKAMI

МОЛОДЬ УКРАЇНЬСЬКА У БОРОТБІ З БІЛЬШОВИКАМИ

Petlura Lewicki witał masową demonstrację w Kamieńcu Podolskim, 1 maja 1920 r.
Petlura i Aliancki wkradają się do pałacowego demonstracji w Kamieńcu Podolskim, 1 травня 1920 р.

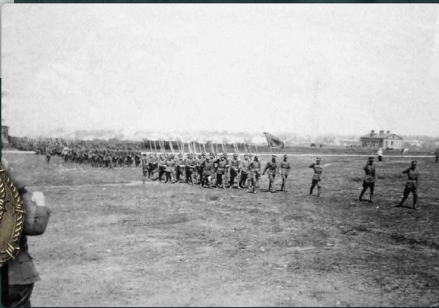
СОЮЗ ПІСУДСЬКИЙ – ПЕТАЮРА

Велика кількість молоді української стало паці о паці з польськими союзниками боронити рідну землю від більшовицької навали і одним з найбільш укомплектовано і боєдатно одиницю була 6 та стрілецька дивізія на чолі з тодішнім полковником Марком Даниловичем Безручкі і його заступником начальником штабу Всеволодом Змиженко. Саме ці молоді під керівництвом 1920 року вдалось затримати непереможний хід Першої кінної армії Будяногого під Варшаву

SOJUSZ PIŁSUDSKI-PETLURA

Ramię w ramię ukraińska młodzież, wraz z polskimi sojusznikami ruszyła bronić ojczyzny przed bolszewicką inwazją. Jednym z najlepiej wyposażonych i przygotowanych do walki oddziałów była 6. Dywizja Strzelców na czele z ówczesnym pułkownikiem Markiem Danilowiczem Bezruchką i jego zastępcą szefem sztabu Wsiewołodem Zmijenką. Pod koniec sierpnia 1920 r. udało jej się opróżnić niezwyoczony, jak się wówczas zdawało, marsz I Armii Kawalerii Budionnego na Warszawę.

Рамі в Рамі Січової Дивізії воїнів УНР, Вєдучіх, май 1920 г.
Парад 6-ї Січової дивізії військ УНР, Бердичів, травень 1920

Рисувачі довідки 13 Бригади Стрелців Військ УНР.
Печатка Командира 13 Стрільцями Бригади військ УНР

Символ Петлюри і Юзефа Пілсудського, Станіславів, 5 вересня 1920 г.
Символ Петлюри та Юзеф Пілсудський, Станіславів, 5 вересня 1920 року

UKRAIŃSKA MŁODZIEŻ W WALCE Z BOLSZEWIKAMI

МОЛОДЬ УКРАЇНЬСЬКА У БОРОТБІ З БІЛЬШОВИКАМИ

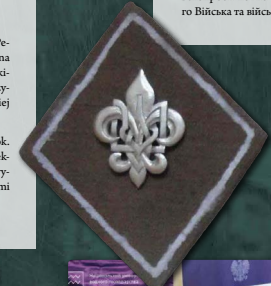

Варта з праги Харцерського Хауца „Вольфа” ім. Польського Харцерства в Україні під час конференції і підписання меморандуму о współpracy i partnerstwie, Рівне, вересень 2020
Варта з прапорами Харцерського Хауца «Вольфа» ім. Польського Харцерства в Україні під час конференції та підписання меморандуму про співпрацю i partnerstwo, Рівне, вересень 2020р.

WSPÓLPRACA HARCERZY I PŁASTU

We wrześniu 2020 roku, w setną rocznicę podpisania układu Piłsudski-Petlura, Bitwy Warszawskiej i zwycięstwa nad bolszewikami, została podpisana wspólna, trójstronna umowa partnerska pomiędzy organizacjami harcerekmi a PŁAST-em. Miało to miejsce w Równem na Wołyniu podczas międzynarodowej konferencji zorganizowanej z okazji rocznicy polsko-ukraińskiej walki ze wspólnym wrogiem, jakim była wówczas bolszewicka Rosja.

Lista wspólnych wydarzeń Harcerstwa i PŁAST-u wydłuża się z roku na rok. Wśród nich można wymienić choćby „Betejemski Ogień Pokoju”, rekolacje, Międzynarodowy Turniej Piłki Nożnej im. gen. Marka Bezruchki, wyścigówkę rowerową do miejsc związanych z Wojskiem Polskim i oddziałami UPR, wspólne obozy.

Момент впрільного підписання меморандуму о współpracy i partnerstwie, Рівне, вересень 2020
Момент спільного підписання меморандуму про співпрацю i partnerstwo, Рівне, вересень 2020р.

UKRAIŃSKA MŁODZIEŻ W WALCE Z BOLSZEWIKAMI

DZIEŃ DZISIEJSZY

Dzisiaj także trwa wojna, a młodzież ukraińska ginie i przelewa krew za swoją niepodległość i pokój państw zachodnich tak samo, jak 100 lat temu, walcząc przeciw temu samemu wrogowi.

PASLAWSKY MARK GREGORY (MARKIJAN GRIGORIJ)

Data i miejsce urodzenia: 16 stycznia 1959 roku, Manhattan, Nowy Jork, USA. Jednostka: 2 Batalion Sił Specjalnych Gwardii Narodowej Ukrainy „Donbas”. Okoliczności śmierci: Zginął 19 sierpnia 2014 roku w walce podczas wyzwolenia Iłowajska w obwodzie donieckim.

Stan cywilny: Został matką i bratem.

Urodził się w rodzinie ukraińskich imigrantów. Dobrze grał w siatkówkę, dzięki czemu dostał się do Akademii Wojskowej West Point, którą ukończył w 1981 roku. Służył w 75 Pułku Rangersów, opuszczając armię w stopniu majora w 1991 roku.

W latach 90. przeniósł się na Ukrainę. Pracował w sektorze finansowym, głównie jako doradca inwestycyjny. Markianin był aktywnym uczestnikiem Rewolucji Godności, brał udział w walkach w centrum Kijowa 20 lutego 2014 roku, gdzie cudem przeżył strzelaninę na ulicy Instytuskiej. Wraz z rozpoczęciem wojny na wschodzie Ukrainy Pasławskij w kwietniu 2014 r. dołączył do batalionu „Donbas”. Nosił przywilej „Franko” – na cześć Iwana Franki.

Mark Pasławskij zginął podczas wyzwolenia Iłowajska 19 sierpnia 2014 roku, w wieku 55 lat, będąc trzykrotnie ranny w walce. Został pochowany 26 sierpnia 2014 roku na cmentarzu Askold w Kijowie.

DYMYD ARTEMIJ-YULIJAN

Syn ks. Mychajła i Iwany Krypiakiewiczów, ur. 4 lipca 1995 r., Lwów, zm. 18 czerwca 2022 r., obwód chersoński.

Plastowy pseudonim „Kurczak”. Od 2002 roku był członkiem Plastu w roju „Myszaty” gniazda nr 9 „Przybudu Nocy Wróbla” we wsi Łowek. Później był junakiem w kregu „Szczury” 69 Drużyny Harcerskiej im. B. Chmielnickiego (opiekun - Roman „Fenyk” Terletsy, OZC). Był on palaczem chaty. Otrzymał stopień harcerski Plast. Następnie został wychowawcą kole „Jaja” w tej samej chatce.

Uczestniczył w wielu obozach Plast-u, w szczególności regionalnych – „Legion”, „Hoversa”, KVT „Skobyni Let” i innych. Został członkiem 15. kurenia USP „Order Żelaznej Ostrogi” im. S. Zawoyevyka.

Urodził się w wielodzietnej rodzinie znanych we Lwowie plastunów. Był prawnikiem historyka Iwana Krypiakiewicza i represjonowanego księdza Artemija Tsehel'skyja. Jego ojciec był plastunem, księdzem i pierwszym rektorem przywróconej Lwowskiej Akademii Teologicznej (obecnie Ukraina Uniwersytet Katolicki). Matka pisze ikony. Był absolwentem nauk historycznych na Ukraińskim Uniwersytecie Katolickim. Pracował w firmie Holding Emocji IFEST jako kierownik projektu „Lotnictwo Galicji”. Podczas okupacji Krymu potajemnie przybył na półwysp, gdzie uczestniczył w ruchach proukraińskich. Wraz z wybuchem działań wojennych wiosną 2014 roku zgłosił się na ochotnika do pułku „Azov”, w którym uczestniczył w walkach w obwodzie donieckim. Później został bojownikiem w jednostce specjalnej „Harpun”.

Po powrocie z wojny aktywnie zajmował się samorozwojem i podróżami. Lubił skoki spadochronowe i inne sporty ekstremalne. Odbył podróż motocyklową do Iraku. W sumie odwiedził ponad 50 krajów.

Gdy rozpoczęła się pełnowymiarowa inwazja rosyjska, przebywał akurat w Stanach Zjednoczonych. Postanowił wrócić do kraju i zaciągnął się do Sił Zbrojnych Ukrainy. Zginął w walce z rosyjskimi najeźdźcami rankiem 18 czerwca 2022 roku od ostrzału moździerzowego na granicy obwodów chersońskiego i mikołajowskiego. Został odznaczony Żelaznym Krzyżem Plastowym decyzją Głównej Bazy Plastowej 19 czerwca 2022 roku.

МОЛОДЬ УКРАЇНЬСЬКА У БОРОТБІ З БІЛЬШОВИКАМИ

СЬОГОДЕННЯ

Війна триває по сьогодні і молодь українська гине та проливає кров за свою незалежність та спокій західних країн від того ж самого ворога котрий 100 років тому був

ПАСЛАСЬКІЙ МАРК ГРЕГОРІ (МАРКІЯН ГРИГОРІЙ)

Дата та місце народження: 16 січня 1959 р., м. Мангеттен, Нью Йорк, США. Підрозді: 2-й батальйон спеціального призначення Національної Гвардії України „Donbas”. Обставини загибелі: Загинув 19 серпня 2014 р. у бою під час звільнення Іловайська Донецької області. Сімейний стан: Замишався мати та брат.

Народився в сім'ї українських емігрантів. Добре грав у волейбол, завдяки чому вступив до військової академії West Point, яку закінчив у 1981 році. Служив в 75-у полку рейнджерів, покинувши армію в ранзі майора у 1991 році.

Переїхав в Україну в 1990-ті. Працював у фінансовому секторі, зокрема інвестиційним консультантом. Маркіян був активним учасником Революції Гідності, зокрема брав участь у боях в центрі Києва 20 лютого 2014 року, де під час розстрілу на вулиці Інститутській діям вступив.

З початком війни на сході України Паславський у квітні 2014 року приєднався до батальйону „Donbas”. Мав позивний „Франко” — на честь Івана Франка.

Марк Паславський загинув під час звільнення Іловайська 19 серпня 2014 року у віці 55 років, отримавши три поранення в спину. Похований 26 серпня 2014-го на Askoldській Могилі в Києві. Доїжджав у „Книжний плам'ят”

ДИМІД АРТЕМІЙ-ЮЛІАН

Син о. Михайла та Івани Крип'якевич

4 липня 1995, м. Львів — 18 червня 2022, Херсонська обл.

Пластове псевдо «Курка». З 2002 р. пластун новак рою «Мишенята» гнізда № 9 «Прибуду горобини ночі» в селищі Львів. Згодом юнак гуртка «Папюки» 69 куреня ім. Б. Хмельницького (виконник ст. пл. Роман «Фенікс» Теремелький, ОЗО) був куриним куренем. Здобув ступінь пластунів розвідника. Згодом став виконником гуртка «Лілля» у цьому ж курені. Учасник низки пластових таборів, зокрема крайовий «Актіон», «Гонимі», КВТ «Скобиний лет» та інші. Переїхавши до сестричлаництва став членом 15 куреня УСП «Орден Завіної Ostrogi» ім. С. Заваляковича.

Народився в багатодітній пластунів сім'ї відомої Львів родин. Правнук історика Івана Крип'якевича та репресованого священника Артемія Цегельського. Батько пластунів, священник та перший ректор відновленої Львівської Богословської Академії (тепер Український католицький університет). Мати — іконописка. Випускник історичних наук Українського католицького університету. Працював у компанії “Холдинг емоцій «FEET», менеджером проєкту «Авіація Револуції». Активний і громадський життя. Учасник масових акцій протесту під час Революції Гідності в Києві. В час окупації Криму гласно приїхав на півострів де брав участь в проукраїнській руху. З початком воєнних дій влітку 2014 р. зголосився до полку «Азов», в складі якого брав участь в діях на Донеччині. Згодом став бійцем в спецдірозділі “Гарпун”.

Після повернення з війни активно займався самозвиком та подорожами. Займався парашутним спортом та іншими екстремальними заняттями. Зайшов по дорож на мотоцикл до Іраку. Відвідав понад 50 країн. З початком повномасштабного російського вторгнення перебуваючи в США, повернувся до України та зголосився до Збройних сил України. Загинув у бою з російськими окупантами вранці 18 червня 2022 р. від мінометного обстрілу на межі Херсонської та Миколаївської області. Нагороджений Залізним Пластовим Хрестом рішенням Головної Пластової Базули 19 червня 2022 року.

UKRAIŃSKA MŁODZIEŻ W WALCE Z BOLSZEWIKAMI

MAXIM VOROBAYKO

Syn Dmytro i Oleny Rudchenko, ur. 09.10.2002, Kijów zm. 24.07.2022, wieś Siemirhija, rejon Bachmut, obwód doniecki.

Jego plastowy pseudonim to „Long”. Do Plastu dołączył w 2009 roku. Należał do roju nowicjuszy „Gryfy” części gniazdowej 33 „Bracia ze stromej skały”. Pomyślnie przeszedł wszystkie plastowe testy nowicjuszy. Uczestniczył w regionalnych obozach nowicjuszy „Kronika Ziemi Rodzimej” (2010, 2011) oraz „Sport” (2012). Uczestniczył w programie nowicjatu Jubileuszowego Międzynarodowego Spotkania Plastycznego poświęconego 100-leciu Plastu we Lwowie (2012).

W 2013 roku był członkiem delegacji Plast na Jamboree z okazji 95-lecia skautingu na Litwie. W tym samym roku został członkiem Plastu w młodzieżowym kole „Berkuty” 97. im. Maksyma Krywonosa. W kwietniu 2015 roku złożył przysięgę plastową, a w 2018 roku otrzymał stopień harcerza. W młodości wykazywał zdolności przywódcze. Został wybrany na lidera kole i lidera wędzami. Pełnił funkcje harcmistrza w roju nowicjuszy. Zawsze był przewodnikiem dla młodzieży młodzieży — zarówno podczas wyjazdów, jak i zawodów wspinaczkowych.

Uczestnik obozów dla palaczy, a w latach 2018-2019 włączył się we współorganizację tych obozów. Uczestniczył w obozach regionalnych „Złota Bulawa” (2016), „Legion” (2017, 2019). Uczestnik konkursów wędrowniczych „Jesienny Rajd” i „Wiosenny Rajd”. Zawsze zainteresowany był poznawaniem nowych rzeczy, lubił podróże, wspinaczkę i zapasy. Uczestniczył w kółkach tematycznych. Uczył się w stołecznej szkole nr 286. Kontynuował naukę w Wyższej Szkole Technologii Żywności w Kijowie.

W 2021 roku podpisał kontrakt z Siłami Zbrojnymi Ukrainy. Służył w 30. wydzielonej brigadzie zmechanizowanej. Następnie przeniósł się do 1. batalionu 72. wydzielonej brigady zmechanizowanej im. Kozaków Czarnych.

24 lipca był w dziesięcioosobowej grupie, która okopała się w zagłębieniu i z bronią strzelacką osłaniała odwrót żołnierzy ukraińskich z pola bitwy w pobliżu Vuhlehirka TPP we wsi Semyrhija, w rejonie Bakhmut, obwódzie donieckim. Grupa znalazła się pod atakiem ogniowym zrzutu z artylerii, szołgów i lotnictwa z trzech flegan. Zginął natychmiast na miejscu w wyniku pocisku wyrzuczonego przez szołg.

Został pochowany 29 lipca na cmentarzu południowym w dzielnicy Kijowsko-Swiatyńszczyński we wsi Wita Pospieszna. Pośmiertnie został odznaczony Krzyżem Żelaznym.

GAWRYLEWYJAN TARAS

Syn Wasylja, ur. 20 kwietnia 1985, Lwów, zm. 1 hab 2 listopada 2022, obwód chersoński. Pseudonim plastowy „IT”, pseudonim czarnomorski „Góra lodowa”. Do Plastu dołączył w 1997 roku. Należał do obozu młodzieżowego, cz. 15, im. Pawła Polubotki we Lwowie, a później do 25 Kurenia USP „Czornomorcy” im. św. Mikołaja.

Uczestnik, a później komendant kilkunastu obozów i szkoleń regionalnych. Komendant sekcji morskiej na „Jamboree — 2009” oraz YMZ — 2012. Wieleletni aktywny instruktor we wszystkich dziedzinach praktycznego harcerstwa. Jeden z głównych instruktorów harcerstwa morskigo, w szczególności w zakresie żeglarskim, podróży wodnych, pionierstwa, kartografii, samowystarczalności.

Instruktor na Regionalnym Obozie Morskim w Argentynie w 2018 r. Absolwent obozu Szkoły Leśnej „Kurinyj” z 25 kurenia USP „Czornomorcy” im. św. Mikołaja w Ukrainie. Aktywny plastun senior, nie przestał pracować z młodzieżą aż do ostatnich dni. Członek kontyngentu SPAS Mewa Kozacka, organizator wypraw formacji morskich na Morzu Czarnym do Stambułu oraz wypraw szkoleniowych na Dnieprze. Za wieloletnie szeregienie idei ukraińskiego żeglarska został odznaczony medalem 100-lecia bandery Sił Morskich Sił Zbrojnych Ukrainy.

Studiował we Lwowie, ukończył Wydział Geografii Lwowskiego Uniwersytetu Narodowego im. Iwana Franki. Zajmował się wyznaczaniem szlaków górskich, był przewodnikiem turystycznym w Karpatach. Od kilku lat zawodowo zajmował się budową nowoczesnych łodzi różnego typu.

Na początku lat 2000 odbył służbę wojskową. W pierwszych dniach zakrojonej na szeroką skalę inwazji zgłosił się jako ochotnik do szeregów Sił Zbrojnych Ukrainy wraz z innymi towarzyszami z obozu „Czornomorcy”. Służył w 45. samodzielnej brigadzie artylerii. Zginął w walkach na południu, podczas wyzwolenia ziem ukraińskich od rosyjskich okupantów. Trwa wyjaśnianie okoliczności jego śmierci.

МОЛОДЬ УКРАЇНЬСЬКА У БОРОТБІ З БІЛЬШОВИКАМИ

ВОРОБ'ЄННИ КАСИМ

Син Дмитра та Олени Рудченко. 09.10.2002, м. Київ — 24.07.2022, с. Семіт'я, Бахмутський р-н, Донецької обл.

Пластове псевдо «Донгій». До Пласту долучився у 2009 році. Належав до новачкового рою “Грифони” гнізда ч. 33 “Побратимів стрімкої скали”. Успішно пройшов усі новачкі проби. Був учасником крайових новачківських таборів «Атлосів Рідної Землі» (2010, 2011) на Крайового новачківського табору “Спорт” (2012). Брав участь в новачківській програмі Ювілейної Міжрайонної Пластової Зустрічі до 100-річчя Пласту у Львові (2012). У 2013 році був учасником пластової делегації на Джемборі з нагоди 95-річчя скаутингу в Литві.

Цього ж року став пластуним юнацького гуртка “Беркути” 97 куреня ім. Максима Криwonosa. У квітні 2015 року склав пластову присягу, а вже у 2018 здобув ступінь розвідника. Під час окупації проявив відважність і відданість. Був обраним гуртовиком та куриним. Виконував функції підбарачка у новачковому рої. Завжди був провідником для молодшого юнацтва під час мандрівок та скелазних змагань.

Учасник куриних таборів, а вже у 2018-2019 долучався до співорганізації цих таборів. Відбув крайові табори «Золота Булава» (2016), «Legion» (2017, 2019). Учасник мандріжних змагань «Осінній рейд» та «Весняний рейд».

Завжди виявляв зацікавленість у вириненні нових, закопався мандрами, скелазнінгом та боротьбою. Віддавав тематичні гуртки. Навчався в столичній школі № 286. Освіту продовжив у коледжі харчових технологій міста Києва.

У 2021 році підписав контракт зі Збройними Силами України. Служив у 30-ій окремій механізованій бригаді. Згодом перейшов в 1-й батальйон 72-ї окремої механізованій бригаді ім. Чорних Запорозців.

24 липня, будучи в групі з десяти осіб, що поодинокі окопалися в посадці та зі стрілецькою зброєю прикривали відхід українських військових від місця боїв поблизу Вугагирської ТЕС в с. Семіт'я, Бахмутського р-ну, Донецької області. Група потрапила під ворожу вогневу атаку артилерії, танків та авіації з трьох флангів. Загинув одразу ж на місці внаслідок танкового попадання.

Похований 29 липня на відвідному кладовищі у Києво-Святошинському районі в с. Віта Поштова. Помертю нагороджений залізним пластовим хрестом.

ГАВРИЛИШИН ТАРАС

Син Василя. 20.04.1985, м. Львів — 1 або 2.11.2022, Херсонська обл.

Пластове псевдо «ТТ», чорноморське псевдо «Айсберґ». Вступив до Пласту в 1997 році. Належав до юнацького куреня ч. 15, ім. Павла Полуботка у Львові, а згодом до 25 куреня УСП “Чорноморці” ім. Святого Миколая. Учасник, а згодом командант десятків крайових таборів та вишколів. Командант Морської дільниці на «Джемборі-2009» та ЮМПЗ — 2012. Багаторічний активний інструктор із усіх ділянок практичного пластування. Один із головних інструкторів морського пластування, зокрема у вітрянництві, водному мандрівництві, піонірі, картографії, самовардності. Інструктор на Крайовому Морському таборі в Аргентині у 2018 році.

Абсолютвент табору «Айсова школа». Куриний 25 куреня УСП “Чорноморці” ім. Святого Миколая в Україні. Активний пластуник senior, не припиняв працювати з юнацтвом до останніх днів. Член загогу козацької чайки СПАС, зокрема організатор морських пластових походів Чорним морем у Стамбул та विशьківських походів річкою Дніпро. За багаторічне поширення ідеології українського мореплавання нагороджений медаллю 100-річчя прапора Військового морських сил Збройних сил України.

Навчався у Львові, закінчив географічний факультет Львівського Національного університету ім. І. Франка. Займався прокладанням гірських маршрутів, був туристичним гідом по Карпатах. Останні кілька років професійно займався будівництвом сучасних човнів різних типів. На початку 2000х проходив строкову військову службу. В перші дні повномасштабного вторгнення, разом із іншими побратимами з куреня “Чорноморці”, зголосився добровольцем до авт Збройних сил України. Відбував службу у 45 артилерійській окремій бригаді.

Загинув в бою на відвідному напрямку, під час звільнення українських земель від російських окупантів. Обставини загибелі уточнюються.

